

«باسمه تعالی»

جزوه آموزش و پرورش تطبیقی

دکتر بختیاری

فهرست

تعریف آموزش و پرورش تطبیقی	۳
اصول عمومی آموزش و پرورش تطبیقی	۵
آموزش و پرورش تطبیقی به عنوان یک علم	۸
مسائل و موضوعات مورد بررسی در قلمرو آموزش و پرورش تطبیقی	۱۰
تاریخچه مطالعات تطبیقی در آموزش و پرورش	۱۶
اصطلاحات و مفاهیم اساسی در آموزش و پرورش تطبیقی	۲۲
تاریخ تحول آموزش و پرورش ژاپن	۲۷
تاریخ تحول آموزش و پرورش انگلستان	۴۸
بررسی وجوه شباهت و تفاوت نظام‌های آموزش و پرورش ژاپن و انگلستان	۶۲
منابع	۶۷

تعریف آموزش و پرورش تطبیقی

هدفها و کاربرد پژوهشهای تطبیقی

۱. تعریف آموزش و پرورش تطبیقی: ترجمه اصطلاح comparative education است و به دانشی اطلاق می شود که موضوع آن شناسایی تحلیل و مقایسه شباهتها و تفاوتهای پدیده های تربیتی در داخل یک نظام آموزشی و یا بین نظامهای آموزش و پرورش کشورهای مختلف جهان با توجه به عوامل اجتماعی، مذهبی، اقتصادی و سیاسی مؤثر در شکل و پیدایش آنهاست. آموزش و پرورش تطبیقی به مطالعه آموزشی پدیده های تربیتی می پردازد. نام دیگر آموزش و پرورش تطبیقی، آموزش مقایسه ای می باشد. مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش زیر بنای هرگونه برنامه ریزی جامع و دراز مدت محسوب می شود.

التاتوی می گوید: اصلاح آموزش و پرورش را به من بسپارید، من جهان را اصلاح خواهم کرد. این بدان معناست که کلید طلایی تحول کشور ها در نظام آموزشی است.

اهداف و کاربرد مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی

۱. کشف حقایق و مسائل تربیتی کشور خویش از طریق تحلیل و شناخت مسائل نظامهای آموزشی کشور های دیگر
۲. ارزیابی مبتنی بر واقعیت نگری و پرهیز از خود شیفتگی فرهنگی منبعث از قوم گرایی، ایدئولوژی و تمایلات ناسیونالیستی افراطی

۳. برقراری و توسعه روابط فرهنگی بین کشورهای مختلف جهان در جهت صلح دوستی و تفاهم بین انسانها

۴. معرفی نوآوری های آموزشی

۵. شناخت مسائل جهانی آموزشی و پرورش

۶. برنامه ریزی

الف). کشف حقایق می تواند ضریب اشتباهات برنامه ریزان و مجریان آموزشی را در تدوین و تنظیم طرحها ،رده بندی مسائل ،تعیین اولویتهای اجرایی و اعمال روشهای علمی در اداره امور آموزشی کاهش دهد

ب). ارزیابی مبتنی بر واقعیت نگری فرهنگی

گامی در راه جدا شدن از خود شیفتگی فرهنگی و رهایی از انزوا طلبی فکری که میوه تلخ آن محدود نگری است می باشد،مطالعه گر را با اطلاعات و اندیشه ههای نوآشنا می سازد و گرایش به مطلق گرایی و قائل شدن تنها به یک راه مطلوب در حل و فصل مسائل آموزشی باز می دارد.

ج.برنامه ریزی

فلیپ جونز با بهره گیری از اطلاعات و تجارب کسب شده در جوامع دیگر به برنامه ریزان و طراحان برنامه آموزشی این امکان را می دهد تا با گامهای سنجیده و با آگاهی از تدابیر دیگران در جهت حل و فصل امور آموزش و پرورش نسبت به تدوین طرحهای منطقی و سنجیده به منظور پیشرفت و توسعه کمی و کیفی آموزش و پرورش اقدام نمایند.

د-برقراری و توسعه روابط فرهنگی بین کشورهای مختلف جهان در جهت وحدت و ایجاد صلح و دوستی و تفاهم بین انسانها.

محققى به نام هرمان کن بوئر برای اولین بار دست به انتشار مجله آموزش و پرورش تطبیقى به سه زبان زد و در ایجاد انجمن بین الملل تعلیم و تربیت همت گماشت

از عمده ترین هدفهای محققان آموزش و پرورش تطبیقى

۱.تبادل اطلاعات به قصد ارائه نوآوریها

۲.تامین ماخذ و منابع برای تسهیل مطالعات به منظور کشف نوآوری های مورد نیاز

۳.گزینش نوآوری های مناسب

شناخت مسائل جهانی آموزش و پرورش

با انتشار کتابهایی از جمله، بحران جهانی تعلیم و تربیت، مسائل جهانی تعلیم و تربیت، مسائل جهانی آموزشی و پرورشی، آموختن برای زیستن

افت تحصیلی، عدم هماهنگی بین محصولات نظام تعلیماتی و نیازمندیهای بازار کار و تولید، بیسوادی و آسیبهای اقتصادی، اجتماعی ناشی از آن ضعف بنیه مالی نظام آموزشی و پرورشی و بیکاری و آموزش و پرورش انفجار جمعیت و تأثیرات منفی آن بر نظام آموزش و پرورش. تربیت معلم و مشکلات جذب معلمان شایسته و با صلاحیت در نظام آموزش و پرورش اموری هستند که محققان و مطالعه گران آموزش و پرورش تطبیقی بدان اشتغال دارند.

پژوهشگران در مطالعات تطبیقی یا مقایسه‌ای به اصولی توجه دارند که مهمترین آنها به شرح ذیل می باشد

اصول عمومی آموزش پرورش تطبیقی:

۱- اصل برداشت سیستمی یا نظام گر در مطالعات تطبیقی .

تمام عوامل مؤثر در شکل نظام آموزش پرورش مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار بگیرند.

اگر نظامهای آموزشی را بدون توجه به عوامل زیر بنایی آنها مورد مطالعه قرار دهیم اعتبار مطالعه کاهش می یابد زیرا مقایسه و تطبیق روبناها ممکن است تشابهات یا وجه اختلاف ظاهری را نشان دهد که راهگشا نیست .

ویژگی آموزش پرورش هر کشور «اصل برداشت سیستمی»

۱. الف- نظامی است که از نهادهای دیگر اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه متأثر است.

ب- دارای نظامی از هدفهاست .

ج- دارای نظامی از فنون و تجهیزات است که نیل به هدفها را ممکن می سازد .

د-دارای نظامی از تشکیلات سازمانی است که در آن افراد برای انجام فعالیتهای پژوهشی و اداری در واحدهای مختلف گرد آمده اند

ه-دارای نظام مدیریتی است که بر فعالیت نهادهای آموزشی، افراد و نحوه اجرای برنامه نظارت دارد.

و-دارای نظامی از مقررات ضوابط و هنجارهایی است که روابط اجتماعی را شکل می دهد.

۲. اصل به کارگیری اصطلاحات استاندارد شده و قابل قیاس در بررسی های تطبیقی

مثلا آموزشی متوسطه را به دوره ای از تحصیلات اطلاق کردند که آموزش گروه سنی ۱۸-۱۱ ساله را در بر می گیرد.

۳. اصل گزینش دقیق اطلاعات و ارقام

باید از اطلاعات و ارقامی بهره گرفت که بر صحت و دقت در جمع آوری و انتشار آنها اطمینان باشد.

علل کمی صحت، دقت آمار و ارقام

۱. عدم ارائه راهنمایی هایی مشابه و دقیق در خصوص جمع آوری و انعکاس و انتشار مطالب از سوی دولتهای ذیربط.

۲. تعصب خاص گزارش دهندگان در مورد افشای آمار و ارقام صحیح مبتنی بر واقعیت به منظور حفظ حیثیت کاذب ملی کشور مطبوع خویش

۳. ضعف صلاحیت حرفه ای گزارش دهندگان در عرصه آمار و ارقام مربوط به جنبه های مختلف آموزش و پرورش کشور خویش.

۴. اصل واقع بینی و عینیت گرایی و اجتناب از تعصب و اعمال حب و بغض شخصی در تحلیل پدیده های تربیتی.

۵. اصل توجه به ابعاد گوناگون پدیده های تربیتی

۶. اصل انتخاب واحدهای محدود تر و انتخاب اصلح متغیر ها در مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش.

رعایت این اصل به علت پیچیدگی جریان تعامل و تعاطی نظام آموزش و پرورش از طرفی به انسان که هدف تربیت است و از سوی دیگر با عوامل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی اجتناب ناپذیر است.

هدفهای تاسیس انجمن بین المللی تعلیم و تربیت

۱. ترویج صلح جهانی و برقراری تفاهم بین المللی

۲. تشکیل گردهمایی ها و کنفرانس های بین المللی آموزش و پرورش و اعزام صاحب نظران و متخصصانی که افکار بشر دوستانه دارند به کشورهای نیازمند

۳- علت کشمکشها و جنگهای جهانی به نظر این صاحب نظران نتیجه عدم تفاهم بین ملتها و فقدان درک صحیح واقعیتها و پیش داورى های غلط است

۴- آگاهی و شناسانده اوضاع و احوال واقعی فرهنگی و اجتماعی و سیاسی بین کشورهای مختلف از شدت این گونه بحرانها در جامعه بشری می کاهد و میزان صلح و تفاهم بین المللی را افزایش می دهد

۵- معرفی نوآوری های آموزشی

بنیاد نهادن نظامهای آموزشی نوین و کار آمد نیاز به اندیشه جدید و روشهای تازه ای دارد کارشناسان امور آموزشی به منظور همگام شدن با تحولات و پیشرفتهای جدید چاره ای جزء جستجو برای ایجاد تغییرات از طریق نوآوریها و روشهای تازه ندارد

آموزش و پرورش تطبیقی به عنوان یک علم

آموزش و پرورش تطبیقی به عنوان دانشی متمایز و مشخص که وجوه علمی به خود گرفت از اوایل قرن ۱۹ پای بر عرصه ی وجود نهاد و تاریخ بوجود آوردن آن را می توان با نشر کتاب تدبیر و دیدگاه های مقدماتی در باب آموزشی و پرورش تطبیقی از طرف محقق فرانسوی مارک آنتونی ژولین در سال ۱۸۱۷ مقارن دانست مارک آنتونی ژولین مطالعات تطبیقی را هدف دار ، قانونمند و نظام یافته کرد.

سه اقدام عملی ژولین برای پیشبرد مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی به شیوه عملی:

۱. ضرورت تشکیل هیات بین المللی تعلیم و تربیت مجهز به مرکز و اداره کارکنان ثابت که بتوانند به مطالعه امور تعلیم و تربیت کشورهای عضو بپردازد

۲. تدوین پرسشنامه هایی که از طریق آن بتوان اطلاعات و آمار لازم را درباره آموزش و پرورش به دست آورد.

۳. چاپ و انتشار مجله تعلیم و تربیت به چندین زبان به منظور نشر اطلاعات و نوآوری آموزشی.

دانشمندان تعلیم و تربیتی که نقش مؤثری در علمی کردن دانش تعلیم و تربیت تطبیقی داشته اند بعد از ژولین

۱. فردریک اشنايدر ۲. ایساک کندل ۳. روبرت اولیخ ۴. نیکلاس هنز ۵. پدرو روزلو

این دانشمندان با روشن بینی و بصیرتی ژرف معتقد بودند که نظامهای آموزشی و پرورش مولود یک رشته عوامل و نیروهای اجتماعی، تاریخی، سیاسی و اقتصادی قابل تشخیص هستند. و بررسی نظامهای تربیتی بدون در نظر گرفتن نهادهای دیگر اجتماعی ممکن نیست.

در اینگونه مطالعات بیشتر به تحلیل و شرح و تفسیر پویای پدیدههای تربیتی به جای توصیف ایستای مؤسسات آموزشی پرداخته شده است و تفکر علمی و پژوهشهای مبنی بر علت و معلول یابی که از ویژگی های بررسی علمی است کم کم جای مطالعات صرفا توصیفی را گرفت .

ویژگی مطالعه دوره شکل گیری از دوران قبل : محققان این دوره بر مطالعه ی تجربی و استفاده از روش های آماری و سرانجام به کار بردن روش استقرائی در رد یا قبول فرضیه های تحقیقی است. یکی از برجسته ترین پژوهشگران این زمان جرج زد. اف . بردی لهستانی

جرج زد اف بردی لهستانی: در مقاله ای با عنوان گفتاری درباره روشهای آموزش و پرورش تطبیقی اشاره می کند. (آگاهی و شناخت نسبت به شیوه های علمی بررسی پدیده های تربیتی که پژوهندگان رادر تعیین واقعیت های شیرین و تلخ یاری می دهد اجتناب ناپذیر است)

جرج زد اف بردی در مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش چهار مرحله را مشخص می کند

۱. توصیف

۲. تفسیر

۳. همجواری

۴. مقایسه

با تاسیس انجمن آموزش و پرورش تطبیقی در سال ۱۹۵۶ در نیویورک یکی از مراکز علمی مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش ایجاد گردید

ویلیام بریک من : زمینه برگزاری گردهماییهای بین المللی را در دانشگاه نیورک فراهم کرد .

اهداف انجمن آموزش و پرورش تطبیقی

۱. تشویق و ترغیب محققان و دانشمندان به بررسیهای علمی در زمینه آموزش و پرورش

۲. انتشار یافته ها و نتایج بهنگام تحقیقات این پژوهشگران در سطح جهان از طریق مجله ای با عنوان مروری بر آموزش و پرورش تطبیقی

در سال ۱۹۶۱ ژوزف کاتز کانادایی اندیشه تغییر انجمن آموزش و پرورش تطبیقی را به شورای جهانی انجمنهای آموزش و پرورش تطبیقی مطرح کرد. که مورد استقبال هیات رئیسه انجمن و اعضای انجمن قرار گرفت و به همین مناسبت یونسکو سال ۱۹۷۰ را سال جهانی آموزش و پرورش نامید.

هدف از تشکیل شورای جهانی آموزش پرورش

۱. توسعه آموزش و پرورش به منظور بالا بردن سطح تفاهم بین المللی

۲. دستیابی به صلح جهانی

۳. همکاری فرهنگی و علمی بین ملل مختلف

۴. توسعه مطالعات آموزشی و پرورشی تطبیقی و بین المللی در سطح جهان و بالا بردن وجهه علمی اینگونه مطالعات

۵. توسعه کانونها و انجمنهای آموزش و پرورش تطبیقی به عنوان مراکز پژوهشها و مطالعات تطبیقی.

انجمن های آموزش و پرورش تطبیقی هر سه سال یکبار گرد همایی هایی را با همکاری شورای جهانی آموزش و پرورش تطبیقی برگزار می کنند.

در سال ۱۹۹۶ انجمن آموزش و پرورش تطبیقی استرالیا و نیوزیلند مسئول برگزاری دهمین اجلاس جهانی آموزش و پرورش تطبیقی در دانشگاه سیدنی بود و موضوع آن بررسی اجلاس مدرنیزه کردن و جهانی کردن آموزش و پرورش بود.

لوتان کوی از آموزش و پرورش تطبیقی به عنوان علم بین رشته ای نام می برد و اعتقاد دارد که تحلیل و بررسی نظام های آموزشی هم باید در بطن زمینه های ملی و هم باید با توجه به زمینه های جهانی آن مورد توجه قرار گیرد.

مسائل و موضوعات مورد بررسی در قلمرو آموزش و پرورش تطبیقی

از جمله ویژگی های بارز مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش می توان اهتمام در شناسایی و تجزیه و تحلیل مسائل در قلمرو آموزش و پرورش را ذکر کرد .

میزان رشد یک رشته علمی به تعداد موضوعات و مباحث مورد بررسی آن بستگی دارد.

الف) مسائل و موضوعات مربوط به ویژگیهای یک نظام آموزشی و یا چند نظام آموزشی

۱. تاریخچه سیر تحول نظام آموزش و پرورش

۲. هدفهای آموزشی

۳. ساختار و تشکیلات اداری و آموزشی

۴. مقاطع تحصیلی

۵. برنامه ها و محتوای آموزشی

۶. تربیت معلم

۷. بودجه و منابع تامین هزینه های آموزش و پرورش

۸. آموزش بزرگسالان تعلیمات اجتماعی و تربیت بدنی

۹. آموزشهای تخصصی و کارآموزی ضمن خدمت و تمدید آموزشی

۱۰. تحقیقات و پژوهشهای تربیتی

۱۱. ارزشیابی و مدارج تحصیلی

ب) مسائل و موضوعات مربوط به اقتصاد آموزش و پرورش

ارتباط آموزش و پرورش و توسعه اقتصادی

۱. امکانات و محدودیت های مالی در زمینه توسعه آموزش و پرورش

۲. برنامه ریزی آموزشی و برنامه های توسعه کلان اقتصادی و اجتماعی

۳. افت تحصیلی و خسارهای اقتصادی

۴. مقایسه هزینه های آموزش و پرورش نسبت به کل جمعیت مدرسه رو

۵. بررسی عوامل مؤثر در افزایش هزینه های تعلیم و تربیت

۶. مقایسه رشد سرمایه انسانی و تاثیر آن بر توسعه اقتصادی

۷. توسعه اقتصادی و سطح سواد افراد یک جامعه

۸. اشتغال و آموزش و پرورش

۹. بیکاری و آموزشی و پرورشی

ج) مسائل و موضوعات مربوط به آموزش و پرورش و جامعه

اصولا نوع آموزش و پرورش در جوامع مختلف بر ارزشها، عقاید و هدفهای اجتماعی و فرهنگی و ویژگیهای ملی حاکم در یک جامعه بستگی نزدیکی دارد .

رابطه بین آموزش و پرورش به جامعه و بنیادهای مربوط به آن یک رابطه دیالکتیکی است.

مهمترین مسائل و موضوعات مربوط به آموزش و پرورش و جامعه

۱. آموزش و پرورش و اقلیتهای قومی، فرهنگی، زبانی و نژادی

۳. آموزش و پرورش به عنوان عامل تغییر و تطور اجتماعی

۴. آموزش پرورش زمان و تاثیر اجتماعی آن

۵. تعلیمات اجتماعی در مدارس

۶. آینده نگری در آموزش و پرورش

۷. مدرسه به عنوان واحد اجتماعی

د) مسائل و موضوعات مربوط به ارتباط بین مذهب و آموزش و پرورش

مذاهب و گرایشهای مذهبی در هر جامعه متضمن آثار و نتایج تربیتی است.

مهمترین مسائل و موضوعات مربوطه به ارتباط بین مذهب و آموزش و پرورش

۱. دموکراسی و آموزش پرورش

۲. مسیحیت و تاثیر آن بر آموزش و پرورش

۳. نقش کالوینیسم و انگلیکانیسم در آراء تربیتی علماء غرب

۴. نقش مذاهب در توسعه آموزش و پرورش

۵. دیدگاههای مذهبیون درباره تربیت انسان

۶. نقش مسلمانان در ایجاد نخستین مراکز علمی و فرهنگی جهان

ه) مسائل مربوطه به سیاست و حکومت در ارتباط با آموزش و پرورش

۱. تاثیر استعمار کهن و نو بر آموزش و پرورش

۲. آموزش و پرورش به منظور آگاه سازی

۳. انقلابها و آموزش و پرورش

۴. آموزش و پرورش در کشورهای سوسیالیستی

۵. آموزش و پرورش در کشورهای در حال رشد

۶. آموزش و پرورش و آگاهیه‌های سیاسی و اجتماعی

۷. ناسیونالیسم و آموزش و پرورش

۸. کاپینالیسم و آموزش و پرورش

۹. آموزش و پرورش در کشورهای ناسیونالیستی

۱۰. آموزش و پرورش دولتی و خصوصی

۱۱. دموکراسی و آموزش و پرورش

۱۲. آموزش سیاسی به عنوان رکن اساسی برنامه‌های آموزش و پرورش

موضوعات مربوط به شناخت نظامهای آموزشی کشورهای مختلف جهان.

مهمترین پژوهشهای تطبیقی بررسی مسائل آموزشی و پرورش کشورهای مختلف جهان به منظور تامین خیر و سعادت بشری و برقراری صلح و دوستی و وحدت بین المللی بوده است.

۱. نهضت‌های انترناسیونالیستی و تاثیر آن بر توسعه آموزش و پرورش بین الملل

۲. ویژگی‌های آموزشی عالی در کشورهای صنعتی جهان

۳. موسسات بین الملل و نقش آنها در توسعه آموزش و پرورش

۴. آموزش و پرورش در قرن بیست و یکم

۵. تفکر درباره تحولات آینده آموزش و پرورش

۶. مسائل جهانی آموزشی و پرورش

۷. آموزش و پرورش از طریق ماهواره

۸. آموزش و پرورش و رشد و توسعه در جهان سوم

۹. برخورد اری همگانی از آموزش و پرورش در آمریکای لاتین

۱۰. همکاری های بین المللی در زمینه آموزش و پرورش و نتایج حاصل از آن

۱۱. تحول مفهوم آموزش و پرورش و نقش و عملکرد آن در جامعه آفریقایی

۱۲. تفاوت میزان اشتغال در کشورهای صنعتی و کشورهای در حال رشد

۱۳. روابط آموزش و پرورش و رساله های گروهی از گذشته تا به امروز

۱۴. چشم انداز های نوین آموزشی از راه دور در کشورهای انگلستان، استرالیا، کانادا، و آلمان

۱۵. آموزش و پرورش و سیاستهای فرهنگی در کشورهای در حال رشد

رایج ترین مطالعات تطبیقی توجه به وجود متفاوت یا متشابه خصوصیات یک نظام تربیتی و مقایسه آن با نظام های آموزشی سایر کشورهای جهان رابطه بین آموزش و پرورش با جامعه و بنیاد های مربوط به آن یک رابطه دیاکلتیکی است.

مذاهب و گرایش های مذهبی در هر جامعه متضمن آثار و نتایج تربیتی است.

میزان کمک های مالی دولت ها به دستگاه تربیتی حدود اعمال نفوذ سیاست مداران را معین می کرد.

دوره نقل مشاهدات و شرح خاطرات سیاحان به عنوان نخستین مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی

ابتدائی ترین مطالعات در زمینه تعلیم و تربیت تطبیقی را در آثار، سفرنامه ها و گزارشهای سیاحان و جهانگردان می توان مشاهده کرد. سفر آنان جنبه سیاسی، مذهبی و تجاری داشته است و به عنوان نمایندگان و سفرا از طرف دولت مطبوع خود حاصل پیامهای در جهت گسترش روابط دیپلماسی، تجاری و غیره بوده اند. عده ای فقط به منظور ارضای حس کنجکاوی خود دست به چنین مسافرتها می زدند.

برخی به امید جمع آوری ثروت و دست یابی به بازار فروش مال التجاره و آشنایی با اوضاع و احوال جوامع و فرهنگهای متفاوت سفر می کرده اند. ضمناً این گونه اطلاعات بدلیل نا منظم بودن اطلاعات، ذهنی بودن قضاوت ها و دخالت سلايق شخصی در تبیین پدیده های تربیتی از اعتبار علمی چندان برخوردار نیستند.

یکی از قدیمترین مطالعات در زمینه آموزش و پرورش تطبیقی در نوشته های گزنفون یونانی تحت عنوان تعلیم و تربیت و حقوق در ایران باستان و سیرت کورش پیدا کرد.

مارکوپولو، ویلیام ویلز، اسکالنته

مارکوپولو در سفرنامه خود خصوصیات اجتماعی و فرهنگی اهالی یکی از شهرهای چین به نام کین سین را چنین بیان داشته است:

مردم شهر زیبای کین سین افراد آرام و فروتن هستند و هیچ گونه سلاحی با خود حمل نمی کنند .

روابط اجتماعی مطلوب و احترام متقابل بین افراد جامعه به حدی است که گاهی تصور می گردد اعضای جامعه از یک فامیلند.

مارکوپولو تمام ویژگیها خصوصیات مکتسبه اجتماعی فوق را ناشی از نوع تعلیم و تربیت سنتی مردم چین میدانند.

ویلیام ویلز: یکی از نمایندگان سیاسی اعزامی از طرف دولت آمریکا در اواسط قرن نوزدهم به چین مسافرت کرده و چنین می گوید : محیط اجتماعی آنان باهاله ای از عدم اطمینان محصور شده است . فساد در کلیه شئون و مظاهر زندگی فردی و اجتماعی این جماعت ریشه دوانیده است

گزارش اسکالنته

در سال ۱۵۴۴ به ژاپن مسافرت کرده و به طور اجمالی درباره آموزش و پرورش نوجوانان ژاپنی سخن گفته . ژاپنی ها به همان روشی که چینیهایی می خوانند و می نویسند عمل می کنند مکالمه آنان شبیه زبان المانی است آموزش و تعلیم جوانان و خانواده های اشراف را معلمان خصوصی و سرخانه ، اما افراد بی بضاعت و کم درآمد را به معابد بودایی می فرستند

گزارش دیگر را آی تی سینگ درباره دانشگاه نالندا در هندوستان نوشته است

کامل ترین گزارش مربوط به این دوره مربوط به الکسی دو توکویل از آمریکا است که میگوید:

جامعه ای که به ضرورت آموزش و پرورش کلیه افراد خود در زمان و موقع مناسب پی نبرد و بدان عنایتی نداشته باشد باید منتظر گرفتاریها و نارواییهای عظیمی که حاصل چنین سهل انگاری است باشد که موجب بسط اخلاق سودگرایانه دربین توده مردم و سایر شئون زندگی میشود همه اینها نتیجه بی توجهی گذشته آمریکا در امر تعلیم و آموزش به موقع افراد جامعه است

نارساییهای نخستین مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی

اغلب براساس دید و سببیه شخصی و تجارب زمینه های فرهنگی خود پدیده ها را که برسبیل اتفاق در تیر رس مشاهده آنان قرار گرفته مورد بررسی و ارزشیابی قرار داده اند

شرح و توصیف ویژگیهای تعلیم و تربیت جامعه مورد بازدید به صورت غیر منظم و جسته و گریخته در لابلای انبوهی از مطالب ارائه شده است و تفسیر آن ذهنی است و کمتر شواهد عینی در تشریح آن مدد گرفته شده است

الگو گیری از آموزش و پرورش کشورهای دیگر

آنتوان ژولین فرانسوی معروفترین این مطالعات را انجام داده است که در آن اقتباس و الگو قرار دادن جنبه هایی از نظام آموزش و پرورش کشوری را در کشور دیگر مورد تاکید قرار داده است.

ژولین سه اقدام عملی را جهت پیشبرد مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی پیشنهاد کرده است

۱. ضرورت تشکیل هیات بین الملل تعلیم و تربیت، مجهز به مرکز اداره و کارکنان ثابت

۲. تدوین پرسشنامه هایی که به مدد آن بتوان اطلاعات و آمار لازم در زمینه آموزش و پرورش کشورهای متفاوت به دست آورد

۳. چاپ و انتشار مجله تعلیم و تربیت به چندین زبان به منظور نشر اطلاعات و نوآوری های آموزشی و پرورش .

کشورها می توانند با مطالعه نظامهای آموزشی و پرورش کشورهای دارای نظام های تربیتی فوق و بهره گیری از تجارت آموزشی این کشورها نظام تعلیم و تربیت خود را بهبود ببخشند

ده سال بعد محقق فرانسوی به نام ویکتور کوزن به مطالعه و بررسی نظام آموزش و پرورش کشور پروس در زمینه امور اداری و سازمان آموزش و پرورش پروس و نقش والدین و حوزه های محلی در آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان پروس، محتوای برنامه آموزشی، تربیت و انتصاب و بالاخره حقوق معلمان به مطالعه پرداخت

اغلب مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش در قرن نوزدهم به منظور تحقق اهداف ناسیونالیستی بوده است و کوزن را بدون تردید می توان نماینده و بانی چنین مطالعاتی دانست

جان گرایس کوم: مطالعات خود را به صورت رساله ای به نام یک سال در اروپا، منتشر نمود

سه دلیل جان گرایس کوم از مطالعه نظام های آموزش و پرورش کشورهای اروپایی

۱- چون امریکا قصد دارد روابط فرهنگی و تجاری خود را با اروپائیان گسترش دهد، شناخت فرهنگ و جامعه این کشور ها برای نیل به این هدف مفید خواهد بود

۲- برقراری حسن تفاهم بین امریکا و سایر کشورهای اروپایی بخصوص کشوری چون انگلستان که مدتی طولانی، امریکا تحت سیطره و نفوذ استعماری آن بوده است،

۳. آشنایی با تجارب و تدابیری که کشورهای اروپایی در زمینه گسترش و بهبود بخشیدن نظام آموزش و پرورش خود داشته اند می تواند الهام بخش دست اندرکاران باشد

هوراس مان آمریکایی

در زمینه ارزش و فوایدی که مطالعه و مشاهده نظام های تعلیم و تربیت کشورهای دیگر، بیان داشته که عاقلانه است که ما از تجارب دیگران بهره گیریم و منتظر نشویم همان تجربه را که دیگران به قیمت صرف زمان و سرمایه فراوان به دست آورده اند به علت عدم آگاهی دوباره مورد تجربه قرار دهیم

هوراس مان

به تفاوت ارزشها و عقاید سیاسی بین امریکا و هریک از کشورهای اروپایی که مانعی بر سر راه اقتباس فرهنگی است توجه داشته است .

هوراس مان اعتقاد دارد که: از تعلیم و تربیت می توان به عنوان وسیله ای که بالقوه خنثی است استفاده کرد

معروفترین مطالعات الگوگیری بعد از ژولین راجوزف کی انگلیسی انجام داده است وی به مطالعه شرایط اجتماعی و نوع تعلیم و تربیت معمول در کشورهای مورد بازدید پرداخت

مقاله جوزف کی تحت عنوان شرایط اجتماعی و تعلیم و تربیت مردم انگلستان و اروپا منتشر شد که در این مقاله به تجزیه و تحلیل عواملی که موجبات ارتقاء سطح زندگی اجتماعی طبقات کم در آمد شده پرداخته و آن رانتيجه دوعامل می داند

الف) گسترش تعلیمات همگانی و تداوم و استمرار آن تا دوره بزرگسالی که همگان صرف نظر از اینکه متعلق به چه طبقه اجتماعی هستند از آن برخوردارند

ب) اصلاحات اراضی و تقسیم زمین بین دهقانان و کشاورزان

ماتیو آرنولد انگلیسی

شاعر، نویسنده، سیاستمدار، اداره کننده مدرسه، محقق و بنیانگذار نظام آموزش و پرورش ملی انگلستان.

مشهورترین مطالعه وی بررسی تاریخی و آماری نظام های آموزشی و پرورش فرانسه و آلمان است.

ماتیو آرنولد معتقد است که هدف و ارزش مطالعات تطبیقی در آن است که به طور ساده و جدی دریابیم که چگونه از کشورهای دیگر بیاموزیم و از تجربه های آنان در زمینه آموزش و پرورش بهره گیریم.

ویژگی های این دوره از مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی و الگوگیری اکثر دانشمندان و محققان این دوره به عمل اقتباس فرهنگی و الگوگیری از جنبه های نوین و پیشرفته نظام آموزش و پرورش کشورهای دیگر توجه خاص داشته و بر آن صحنه گذاشته اند

این مطالعات دارای یک وجه اشتراک هستند که عبارت از این است که اکثر این افراد سعی کرده اند که به اثبات برسانند که آگاهی و شناخت درباره تعلیم و تربیت کشورهای دیگر مفید بوده و از اهمیتی خاص برخوردار است.

مهمترین علت کم اهمیت تلقی شدن مطالعات الگوگیری :

۱. اغلب بدون طرح تحقیقی دقیق قبلی بوده است

۲. به صورت نامنظم ارائه داده شده و جسته و گریخته پدیده های مشاهده شده مورد بحث قرار گرفته است.

۳. به علت محدودیت و ناکافی بودن منابع و مآخذ مورد استفاده تعمیم نتایج حاصله به مقیاس کلی تر امکان پذیر نبوده است.

۴. فقدان اصطلاحات استاندارد و تعریف شده مانع دیگری در کار محققان این دوره بوده است

۵. گرچه برخی از محققان این دوره از عوامل فرهنگی و اجتماعی در رابطه با نظام تعلیم و تربیت جامعه بحث کرده اند

اغلب در راه روشن کردن پیچیدگی و اشکال این روابط اقدامی نکرده اند

مسائل و مشکلات تربیتی در جوامع مختلف به دلایل سوابق تاریخی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی متفاوتند و این خود عمل اقتباس فرهنگی را با مشکل روبه رو می سازد.

بهره مندی محققان از روشهای علمی معمول در علوم اجتماعی

دانشمندان آموزش و پرورش تطبیقی این دوره با این اعتقاد که نظام آموزش و پرورش یکی از نهادهای اجتماعی است و در مطالعه آن باید از همان شیوه ای که در مطالعه سیر نهادهای موجود در جامعه به کار می رود بهره گرفت .

اقدام به بهره برداری از تجارب تحقیقی معمول در علوم اجتماعی از جمله علم سیاست، جامعه شناسی و اقتصاد مطالعات آموزشی و پرورشی تطبیقی وارد مرحله جدیدی شد که می توان آن را دوره شکل گرایی نامید.

یکی از ویژگی های مطالعات این دوره :

تاکید محققان این دوره بر مطالعه تجربی و استفاده از روشهای آماری و سرانجام سود گرفتن از روشهای استقرایی در رد یا قبول فرضیه های تحقیقی است .

از برجسته ترین پژوهشگران این دوره جرج زداف بردی لهستانی است .

بردی در رساله ای تحت عنوان گفتاری در باره روشهای آموزش و پرورش تطبیقی اشاره می کند که اولین وظیفه افرادی که به نحوی به تدریس یا تحقیق تعلیم و تربیت تطبیقی مشغولند شناخت و آگاهی به شیوه های گوناگون بررسی و مقایسه آنها با هم و بالاخره گزینش شیوه ای مناسب است .

بردی در جریان مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش ۴ مرحله را مشخص کرده است :

یکی از مطالعات کلاسیک این دوره را فردریک ادینگ در سال ۱۹۵۸ انجام داد و درصد هزینه های آموزش و پرورش گروهی از کشورها را نسبت به کل در آمد ملی آنان مورد بررسی و مقایسه قرار داد و اعلام داشت که بین حجم کل درآمد ملی و درصدی از آن که صرف هزینه های آموزش و پرورش می شود رابطه نزدیکی وجود دارد.

ویژگیهای مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش :

۱. اغلب پژوهشهای این دوره به صورت تجربی و با استفاده از روشهای آماری صورت گرفته است

۲. پژوهندگان این دوره عملاً از تجارب تحقیقی و شیوه های بررسی معمول در علوم اجتماعی از جمله سیاست ،جامعه شناسی و اقتصاد به منظور تعیین پدیده های مورد تحقیق بهره گرفته اند.

۳. تدوین گمانه یا وضع فرضیه تحقیقی و به معرض آزمایش گذاشتن آن را اغلب پژوهندگان این دوره انجام دادند و باعث شد که مطالعات این دوره از سایر دوره ها متمایز گردد .

۴. توجه خاص مطالعه گران این دوره به نشان دادن شاخصها و متغیرهای مورد آزمایش به صورت کمی و محاسبه در جه وابستگی آنها نسبت به هم زمینه را برای تبیین علی پدیده های مورد تحقیق و و واریسی آنها به طور نظام دار

اصطلاحات و مفاهیم اساسی در آموزش و پرورش تطبیقی

أ- مدیریت متمرکز در اداره آموزش و پرورش

در این روش اصول و خط و مشیهای بنیادی و برنامه های اجرایی و مالی از طرف دستگاه مرکزی که معمولاً وزارت آموزش و پرورش است اعمال می گردد . اصول و خط و مشیهای یکنواخت و واحد با انعطاف پذیری کمتر بر روش اداره امور آموزش و پرورش در سراسر کشور حاکم است.

۲- مدیریت غیر متمرکز اداره امور به شیوه‌ای است که هر منطقه و ناحیه از طریق کمیته آموزش و پرورش که منتخب مردم هستند در تدوین ضوابط و قوانین آموزش و در تصمیم‌گیری امور آموزشی، اداری، مالی مربوط به مناطق خود از استقلال عمل برخوردارند.

حل و فصل امور در نظامهای آموزشی با مدیریت غیر متمرکز

بین دستگاه مرکزی و مقامات محلی آموزش و پرورش، مدیران و کادر آموزشی مدارس تقسیم می‌شود

سه اصل مهم در مدیریت آموزش و پرورش غیر متمرکز

الف) دستگاه مرکزی از امر و نهی مستقیم در امور آموزش و پرورش نواحی اجتناب می‌نماید و وزارت آموزش و پرورش به صورت قدرت هماهنگ‌کننده و تسهیل‌کننده در مدیریت آموزش و پرورش عمل می‌کند

ب- اختیارات به طور وسیع و همه‌جانبه به مقامات محلی آموزشی و پرورش تفویض می‌شود.

ج- مردم به سرمایه‌گذاری و تاسیس مدارس و کانونهای آموزشی تشویق می‌شوند

۶- هزینه‌های آموزش و پرورش برای هر دانش‌آموز در دوره‌های مختلف آموزشی و همچنین در رشته‌های متفاوت تحصیلی محاسبه و تطبیق شود

۷- اخیراً هزینه‌های آموزش و پرورش با هزینه‌های نظامی در کشورهای مختلف مورد بررسی قرار می‌دهند

از جمله دلایلی که از سوی دولتها در تایید آموزش پیش از دبستان و سرمایه‌گذاری برای توسعه آن ابراز

شده است :

۱. تمایل بیشتر آنان کمک به مادرانی است که مجبورند در خارج از خانه کار کنند

۲. مشارکت آنان در امر تولید و خدمات حرفه‌ای در جهت بالندگی اقتصادی کشور.

خودگرانی در مدیریت و اداره امور مدارس

راهی برای حل و فصل رضایت بخش مسائل آموزشی مناطق که بر اثر تمرکز زدایی شکل می گیرد و انتقال اختیار و اتخاذ تصمیم به کانونهای آموزشی

مراکز آموزشی راسا از نظر تخصیص اعتبارات، انتخاب پرسنل آموزشی و حل و فصل امور مدرسه از اختیارات قابل توجهی برخوردارند

سه اصل مهم در اداره نظام آموزش و پرورش به شیوه غیر متمرکز

الف- تفویض اختیارات وسیع به مقامات آموزش و پرورش نواحی

ب- ترغیب و تشویق مؤسسات و انجمنهای داوطلب به منظور سرمایه گذاری و شرکت در امور آموزش و پرورش

ج- اجتناب دستگاه مرکزی از امر و نهی صریح در زمینه اداره امور آموزشی و پرورشی نواحی و مدارس و تحمیل نکردن نظرها درباره برنامه، سازمان مدارس، شیوه تدریس و استخدام معلم.

هریک از مدارس ابتدائی دارای هیات مدیره، وهریک از مدارس متوسطه دارای هیات سرپرستان است

هیاتهای مذکور با همکاری مدیر مدرسه، مسؤول مستقیم کنترل و سازماندهی مدرسه و ناظر بر اجرای برنامه های آموزشی است.

از جمله اختیارات هیات های مذکور

استخدام معلمان و کارکنان اداری مدرسه، نظارت بر اجرای صحیح برنامه های آموزشی و تخصیص اعتبارات از کل بودجه مدرسه برای تعمیر و احداث کلاسهای جدید و تجهیز وسایل آموزشی

دفتر بین المللی تعلیم و تربیت در سال ۱۹۹۲ به عنوان مؤسسه خصوصی دایر شد.

در سال ۱۹۲۹ به عنوان نخستین سازمان بین المللی کار خود را آغاز کرد، و در سال ۱۹۶۹ به عضویت یونسکو درآمد.

از جمله وظایف آن:

تدارک و سازماندهی گرد همایی بین المللی تعلیم و تربیت است .

که هر دو سال یکبار به دعوت مدیر کل یونسکو در ژنو برگزار می شود.

یکی از فعالیتهای آموزشی و پژوهشی این دفتر :

برقراری کارگاهها و دوره های فشرده در زمینه شیوه های جمع آوری اطلاعات و اسناد و روشهای کتابداری است.

از مهم ترین تالیفات آن سالنامه بین المللی آموزشی و پرورش یونسکو و فصلنامه تعلیم و تربیت .

توسعه

برخی توسعه را صنعتی شدن تعریف می کنند .

گروهی نیل به استقلال سیاسی و بالندگی اقتصادی را توسعه می نامند از دیدگاه دانشمندان علوم اجتماعی و سیاسی توسعه عبارت است از تحول به سوی مدرنیته شدن به عبارت دیگر توسعه از دیدگاه این گروه عبارت است از توسعه نیروی اضافی است و آن عبارت است افزایش سطح معلومات و مهارت و استعداد های افراد جامعه به منظور نیل به مدرنیته شدن .

روشهای نوین و متداول در مطالعات تطبیقی نظام های آموزش و پرورش

جامع نگری در مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش از صفات جدایی ناپذیر روش شناسی تطبیقی است .

پژوهشگرانی که یک جنبه از پدیده تربیتی را به جای کل آن پدیده معاوضه کرده اند و یا یکی را به عوض کل و تمامی آن پدیده گرفته و هویت حقیقی پدیده را در بعدی از ابعادش محبوس کرده اند .

محققان و متفکران شیوه های جدید برای مطالعات تطبیقی عبارتند از :

۱-ایساک کندل ۲- نیکلانس هنز ۳- جرج بردی ۴ فردریک هاربیسون ۴ - چارلز اچ مایرز .

پایه گذار روش شناسی دانش تعلیم و تربیت تطبیقی ایساک کندل است .

سعی داشت مسائل و مشکلات سیاسی و اجتماعی را در رابطه با نوع تعلیم و تربیت جوامع تحت مطالعه اش مورد تجزیه و تحلیل و بحث قرار دهد .

دیدگاه جرج بردی

این دانشمند انتخاب روشی را که متناسب با موضوعات تحقیق باشد از نخستین وظایف محققان آموزش و پرورش تطبیقی به شمار می آورد و در رساله اش با عنوان : گفتاری در باره روشهای آموزش و پرورش تطبیقی بر ضرورت شناخت و آگاهی به شیوه های متداول در مطالعات تاکید می ورزد

بردی در جریان مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش ۴ مرحله را مشخص کرده است

۱-مرحله توصیف

به توصیف پدیده های تربیتی مورد تحقیق بر اساس شواهد اطلاعاتی که از منابع مختلف از طریق مشاهده مستقیم و یا مطالعه اسناد و گزارشهای دیگران به دست آمده بپردازد

به عقیده وی مرحله توصیف مرحله یا داشت برداری و تدارک اطلاعات کافی برای بررسی مراحل بعدی است

۲-مرحله تفسیر

مرحله واری اطلاعاتی است که در مرحله قبلی جمع آوری شده است و به اعتقاد بردی بایستی مبتنی بر اصول و شیوه های موسوم در علوم اجتماعی باشد

۳-مرحله همجواری

اطلاعاتی که در مرحله ۱ و ۲ بررسی شده اند طبقه بندی می شوند و کنار هم قرار می گیرند در این مرحله است که پژوهنده به فرضیه تحقیقی خود دست می یابد .

۴-مرحله مقایسه

در این مرحله مسأله تحقیق دقیقاً با توجه به جزئیات براساس تشابهات و تفاوتها مورد بررسی و مقایسه قرار می گیرد و رد یا قبول فرضیه تحقیق در این مرحله امکان پذیر می شود .

عیوب طرح بردی از دیدگاه هارولدنو آ و ماکس اکستین :

۱- قبل از مراحل توصیف و واری ، جمع آوری اطلاعات ضروری است و باید مشخص گردد چه نوع اطلاعاتی در زمینه تعلیم و تربیت مناسب است و چه مقدار از این اطلاعات درباره زمینه های فرهنگی سیاسی ، اقتصادی و اجتماعی باید جمع آوری شود .

۲- براساس طرح بردی پس از مراحل ۱ و ۲ یعنی مرحله همجواری است که پژوهنده می تواند نسبت به تبیین فرضیه ها یا گمانه های آزمایشی اقدام نماید بدون داشتن فرضیه تحقیق محقق در کام اطلاعات نامربوط گرفتار می شود که چیزی جز اتلاف وقت و انرژی ثمری دیگر ندارد .

تاریخ تحول آموزش و پرورش ژاپن

در حدود قرن ششم میلادی ژاپنی ها با اقتباس از فرهنگ چینی و تحت تأثیر آیین کنفوسیوس و مذهب بودا مدارس را به منظور تأمین نیازمندیهای گروه های مختلف اجتماعی در جامعه سنتی خود تأسیس کردند. تعلیم عقاید کنفوسیوس در مدت چندین قرن قسمت اعظم برنامه مدارس را تشکیل می داد .

فعالیت های آموزشی بر محور تعلیم اخلاق ، اطاعت از پدر و مادر و فرمانبرداری محض از دولت و وظیفه شناسی و نیکوکاری استوار بوده است . تربیت افرادی مطیع و فرمانبردار که در حفظ و حراست وضعیت موجود بکوشند از جمله هدفهای تعلیم و تربیت محسوب می شد .

جامعه سنتی ژاپن آن زمان به چهار گروه (طبقه) مجزا یعنی جنگجویان ، برزگران ، صنعتگران و کسبه تقسیم می شد .

فلسفه آموزش و پرورش متأثر از دیدگاههای اجتماعی و فلسفی کنفوسیوس بود با روی کار آمدن دولت نظامی توکوگاوا ۱۵۷۳-۱۶۰۳ نظارت بر آموزش و پرورش از مرکزیت نسبی برخوردار شد .

مدارس تراگويا از نظر اداره ، تشکيلات ، برنامه و هدفها دستخوش تغييرات شدند .

عصر توکوگاوا به دوره حکومت فئودالها و نفوذ سامورایها معروف است و تا اواسط قرن ۱۹ ظاهر خود را حفظ کرده بودند .

آموزش و پرورش جنبه محافظه کارانه و سنتی به خود گرفته بود و افراد بر حسب اصل و نسب و تبار خانوادگی به گونه ای تربیت می شدند تا مناصب و مشاغل خانوادگی را حفظ کنند .

آموزش و پرورش تحت تأثیر اريتوکراسی یعنی حکومت اشراف قرار گرفته بود .

در عصر توکوگاوا برای نخستین بار نهاد آموزش و پرورش در یک بافت ملی استقرار یافت .

در سال ۱۸۶۸ امپراتور میجی حکومت فئودالها را در ژاپن برانداخت و حکومت مرکزی پراقتداری را بوجود آورد .

در منشور پنج ماده ای میجی آمده است که عموم افراد باید از تعلیم و تربیت بهره مند شوند و بنیاد حکومت باید بر توسعه فرهنگ استوار باشد .

دو اصل حکومت میجی

الف (اعزام جوانان صاحب استعدادهاى درخشان به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی خارج از کشور به منظور فراگیری علوم و فنون جدید .

ب (استخدام کارشناسان برای تربیت متخصصان ژاپنی در داخل کشور .

برای فراگرفتن فن دریانوردی و تجارت دریایی به انگلستان .

برای آموختن فنون نظامی و پزشکی به آلمان .

برای آموختن حقوق و اداره امور دولتی به فرانسه .

و برای آموختن راه و رسم تجارت خارجی به ایالات متحده اعزام شدند مدارس تراگويا به مدارس جدیدی مبدل شد و دوره تعلیمات همگانی ۴ سال اجباری اعلام شد .

در سال ۱۸۹۰ فرمان ویژه امپراتور در زمینه روشن کردن خط و مشی آموزش و پرورش در کشور صادر شد بر مبنای ترکیبی از آراء تربیتی مذهب شینتو و عقاید کنفوسیوس براساس ارزشها و سنتهای اصیل جامعه ملی چون وظیفه شناسی ، فرمانبرداری کارجویی و انضباط استوار گردد .

دو وجه لازم در برنامه های درسی

۱- پرورش اخلاقی مبتنی بر فرهنگ اصیل و مطابق با روح ژاپنی

۲- کسب دانش و فنون جدید و سودمند

در سال ۱۹۰۰ تعلیمات چهارساله همگانی به صورت رایگان در سراسر کشور برقرار شد .

در سال ۱۹۰۸ تعلیمات اجباری به شش سال افزایش یافت وظیفه دایره کنترل دانش آموزان در وزارت آموزش و پرورش بررسی و هدایت افکار دانش آموزان و دانشجویان و مقابله با افکار خطرناکی اعلام شد که از سوی آموزگاران و برخی از نظریه پردازان تندرو ژاپن که دارای گرایش های مارکیستی بودند اظهار می شد .

در سال ۱۹۴۱ برنامه اصلاح مدارس ملی اعلام شد و مدارس ابتدائی و دوره تحصیلی بعد از ابتدایی به صورت یک دوره تحصیلی ۸ ساله درآمد و میزان آموزش اجباری به ۸ سال افزایش یافت .

در سال ۱۹۴۵ آموزش وطن خواهی مطرود اعلام شد و روحیه صلح طلبی مورد تشویق قرار گرفت . تمرکز زدایی در مدیریت آموزش و پرورش آغاز شد ، آموزش مختلط آغاز شد ، دروس اجتماعی جانشین آموزش اخلاق سنتی شد .

دو نکته اساسی قانون بنیادین آموزش و پرورش ژاپن در سال ۱۹۴۶ :

۱- آنکه تعلیم و تربیت از حقوق مسلم هر فرد ژاپنی است .

۲- آنکه دیگر برخلاف گذشته فرمان امپراطور نمی تواند هدفها و ماهیت آموزش و پرورش را معین کند بلکه براساس خواست مردم و از طریق نمایندگان این کار انجام شود .

در سال ۱۹۴۸ قانون شوراهای آموزش و پرورش به تصویب رسید و در هر منطقه (استان) و هر شهر شورای آموزش و پرورش تشکیل شد کنترل از مرکز تعدیل گردید و دیدگاههای مردم محل از اولویت برخوردار شد .

در سال ۱۹۴۹ قانون شوراهای آموزش و پرورش با اختیارات وسیع به تصویب قوه مقننه رسید . در سال ۱۹۵۰ آموزش همگانی از ۶ سال به ۹ سال افزایش یافت و شامل ۶ سال ابتدائی و سه سال اول متوسطه شد .

در سال ۱۹۵۱ با تصویب قانون تشویق و گسترش آموزش و پرورش صنعتی بر توسعه کانونهای آموزش حرفه ای و فنی تأکید شد .

مهمترین اقدامات شوراهای آموزش صنعتی :

۱- اصلاح محتوای دروس و شیوه های آموزشی و حرفه ای

۲- مهیا ساختن وسایل و ادوات و ساختمان کارگاهها برای تعلیمات حرفه ای

۳- تربیت معلمان و استادکاران جهت تدریس در مرکز و مدارس حرفه ای و صنعتی

۴- برقراری همکاری نزدیک در جهت توسعه مدارس فنی و حرفه ای بین صاحبان حرف و مقامات آموزشی استان و شهر .

در سال ۱۹۵۲ دولت بر اهمیت احساسات وطن خواهی متعارف از طریق آموزش تاریخ ملی و جغرافیا تأکید نمود .

در سال ۱۹۵۳ قانون بسط آموزش علوم با این هدف که حجم آموزش علوم در مدارس ابتدایی و دوره اول متوسطه افزایش یابد به تصویب رسید .

در سال ۱۹۵۷ وزارت آموزش و پرورش در پاسخ به نخستین برنامه پنج ساله اقتصادی و توسعه طرح مهیا سازی امکانات و تجهیزات لازم برای تربیت سالانه ۸۰۰۰ فارغ التحصیل در رشته علوم و فنون را به مرحله اجرا گذاشت .

در سال ۱۹۶۰ قانون توسعه مدارس عالی به صورت جونیور کالج به سبک آمریکا تصویب گردید .

در سال ۱۹۶۰ قانون شرایط استخدام دبیران ، تعداد دانش آموزان در هر کلاس در سطوح مختلف تحصیلی و صلاحیت علمی معلمان برای تدریس دروس مختلف در سطح دبیرستانها تصویب شد در سال ۱۹۶۲ قانون استفاده از کتب درسی بطور رایگان تصویب شد .

در اواخر سال ۱۹۶۶ شورای مرکزی آموزش و پرورش سندی را به عنوان تصویر آرمانی فرد ژاپنی منتشر کرد که برای دولت و ملت ژاپن مفید واقع شوند .

در سال ۱۹۷۳ قانون تعلیمات همگانی برای کودکان و نوجوانان معلول به تصویب رسید .

در سال ۱۹۷۶ قانون افزایش ساعات تدریس علوم در مدارس ابتدائی به تصویب رسید .

طرح اصلاحات نظام یافته یکی از موفق ترین و وسیعترین برنامه های دولت ژاپن در نیم قرن اخیر به شمار می آید .

ساختار اداری و هدفها و اصول کلی نظام آموزش و پرورش ژاپن

قانون شوراهای آموزش و پرورش در سالهای ۱۹۴۸ و ۱۹۴۹ الگوی جدید مدیریت آموزش و پرورش بوجود آمده طبق این قوانین مردم نواحی می توانند اعضای شورای محلی را راسا انتخاب کنند

وظایف اعضای شورای محلی آموزش و پرورش

۱- تعیین بودجه مدارس ۲- برنامه های آموزشی ۳- انتصاب معلمان و کارکنان آموزشی ۴- نظارت بر تعلیمات در

مدارس دوره ابتدائی و اول متوسطه یه عهده شورای محلی آموزش و پرورش بود

در سال ۱۹۵۶ قانون شورا های آموزش و پرورش جای خود را به قانون مربوط به سازمان و وظایف مقامات آموزش و پرورش محلی داد و بر اساس آن اعضای شورای محلی به رئیس حکومت ابالتی منصوب می شدند

اولین گام در جهت متمرکز کردن قدرت اداره آموزش و پرورش ژاپن باعث بیشتر شدن اختیارات وزارت آموزش و پرورش و نظارت بر کار شوراهای ملی می باشد

ثمرات اداره آموزش و پرورش ژاپن به شیوه متمرکز

الف) امکانات متساوی استفاده از حق تعلیمات همگانی را برای عموم ایجاد نموده و تسهیلات آموزشی را فراهم نموده است

ب) با ارائه برنامه های تحصیلی مشابه و تعیین استانداردهای آموزشی مانع آن شده که عده ای را از حق آموزشی و پرورش محروم دارند .

ج) استفاده از شیوه متمرکز در اداره امور آموزشی و پرورش در برقراری وحدت نظام و یگانگی بین برنامه ها و در نتیجه مملکت مؤثر است .

د) هدایت دستگاه تعلیم و تربیت را در جهت خاص و معین به منظور تدارک انواع تخصصها و افراد صاحب مهارت اعمال چنین سیاسی از حیث بهره وری از منابع انسانی و مالی فزونتر بوده است .

اداره آموزش و پرورش در سه سطح متمرکز است.

۱. ملی ۲. ایالتی ۳. شهر

وزارت آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ به عنوان دستگاه مرکزی مسئولیت امور را در سطح ملی به عهده دارد

۱. امکانات لازم را فراهم می سازد و لوائح لازم را تدوین و تنظیم و به پارلمان تقدیم کند

۲- موازین و مقررات لازم برای تاسیس و احداث مؤسسات آموزشی استخدام کارکنان، تشکیلات آموزشی، محتوای دروس و نظارت بر اجرای دقیق آن

۳- اجازه تاسیس دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالی، ایالتی، محلی و خصمسی را صادر کنند

۴- به دولتها و مقامات محلی آموزش و پرورش به تناسب نیاز آنان کمک مالی می کند و به عنوان نهاد برنامه ریز و هماهنگ کننده دستورات لازم را در جهت اصلاح سیاستهای آموزشی و پیشبرد آنها

۵- از سال ۱۹۷۰ طی مصوبه ای اداره و نظارت بر کار موسساتی چون موسسه ملی تحقیقات آموزشی، خدمات جوانان، آموزش بزرگسالان، کتابخانه و موزه ها به وزارت علوم و فرهنگ محول شد.

مهمترین شورا شورای مرکزی آموزش و پرورش می باشد

اعضای هیات آموزش و پرورش ۵ نفر است که رئیس حکومت محلی یعنی فرماندار به مدت ۴ سال انتخاب می کند

مهمترین وظایف هیات آموزش و پرورش ایالت

الف) انتخاب مدیرکل آموزش و پرورش ایالت به عنوان رئیس هیات آموزش و پرورش

ب) اداره و مدیریت مؤسسات آموزشی ایالت از جمله مدارس دوره متوسطه، مدارس دانش آموزان معلول و کانون های آموزش حرفه ای بجز دانشگاهها و مراکز آموزشی فوق دیپلم

ج) اداره امور مراکز تحقیقات آموزشی استان و ایالت

د) اجراء و بهبود آموزش بزرگسالان و فعالیتهای فوق برنامه جوانان و همکاری با یونسکو

ه) راهنمایی و هدایت و ارائه کمک مالی به هیاتهای آموزش و پرورش شهرهای داخل ایالت

و) اجازه انتصاب و عدل کارکنان آموزشی و اداری مدارس ابتدائی و دوره اول متوسطه

هیات آموزش و پرورش شهر متشکل از ۵ نفر است که اعضای آن را شهر دار و شورای شهر که خود منتخب مردمند برای مدت ۴ سال انتخاب می کنند.

مهمترین وظایف هیات شهر :

۱. اداره امور مدارس ابتدائی و دوره اول متوسطه شهر

۲. اداره امور مراکز پژوهشهای آموزشی شهر

۳. اشاعه فعالیتهای فرهنگی و حفظ میراث فرهنگی و همکاری با یونسکو

۴. اداره تالارهای عمومی شهر ، کتابخانه ها و خانه جوانان

۵. توسعه آموزش بزرگسالان و فعالیتهای فوق برنامه جوانان

دموکراسی واقعی را حرمت گذاشتن به استقلال و ابتکار خصوصی و حکومت مردم به مردم از طریق حکومت مرکزی مقتدر که خود بر اساس رای مردم روی کار آمده است.

مقاطع و مراحل تحصیلی در ژاپن

مراحل تحصیل در ژاپن شامل:

دوره قبل از ابتدائی – دوره ابتدائی – دوره آموزش متوسطه اول و دوم و مرحله آموزش عالی

آموزش قبل از دبستان

کودکان زیر سه سال در مهد و ۳ و ۴ و ۵ ساله در کودکستان عهده دار این نوع آموزش هستند

مهد کودک را مقامات رفاه اجتماعی محل دایر می کنند وظیفه اصلی مهد کودک ها پرستاری و مراقبت از کودکان و

پاسخگوئی به نیازهای زیستی بهداشتی و روانشناختی آنان است

عمده ترین وظایف کودکانها فراهم کردن محیطی است که رشد ارتباطات اجتماعی و خودیاری را موجب می شود و در سال پایانی این دوره وظیفه آماده کردن کودکان برای ورود به دبستان را بر عهده دارد

ازجمله دلایلی که دولتمردان و برنامه ریزان آموزشی در تایید آموزش پیش از دبستان دارند کمک به مادرانی است که مجبوره کار کردن در خارج از منزل هستند.

مهمترین هدفهای آموزش پیش از دبستان

- ۱- پرورش عادات لازم جهت زندگی سالم و شاد که لازمه رشد هماهنگ جسم و روح است
 - ۲- پرورش درک صحیح و تقویت نگرش درست کودکان نسبت به وقایع و رویدادهایی که در محیط زندگی اجتماعی آنان به وقع می پیوندد
 - ۳- غنابخشیدن به تجارب زندگی گروهی کودکان و تقویت حس همکاری و مشارکت آنان
 - ۴- هدایت و راهنمایی کودکان در فراگیری درست زبان و پرورش علایق آنان نسبت به کتب مصور و داستانهای آموزنده از طریق قصه گویی و کتابخوانی و فیلمهای آموزشی
 - ۵- پرورش و تقویت حس ابتکار و کنجکاوی کودکان از طریق بازیها، نقاشی، کارهای دستی، موسیقی و سایر وسایل
- بخش عمده ای از آموزشهای عملی در کودکانها و مهد کودکیها کسب مهارتهای اجتماعی است

علل رشد کودکانها و مهد کودکیها در ژاپن

- ۱- بهبود وضع اقتصادی و درآمد خانواده ها که با پرداخت شهریه به موسسات آموزش قبل از دبستان امکان آموزش را فراهم نموده اند.
- ۲- دگرگونیهای اقتصادی که در چندین سال گذشته در ژاپن رخ داده و لزوم استفاده هر چه بیشتر از نیروی زنان را در امور تولیدی و خدماتی ایجاب کرده است

۳. دولتمردان و دستگاه مرکزی تعلیم و تربیت کشور به لحاظ اهمیتی که این نوع آموزشها چه برای خود کودک، خانواده و جامعه دارد بیش از گذشته هزینه اداره مراکز تعلیم و تربیت کودکان خردسال را تقبل کرده اند.

مهد کودک و کودکانها عامل مؤثری برای مشکل نابرابریهای موجود در محیط اجتماعی و فرهنگی ژاپن باشند.

۴. اکثر والدین ژاپنی که از تحصیلات همگانی و عالی برخوردارند و به اصول تعلیم و تربیت و روانشناسی آگاهی دارند ترجیح می دهند فرزند خردسال خود را به مراکز آموزشی پیش از دبستان که وسایل آموزشی و امکانات تربیتی بیشتری دارند بسپارد.

آموزش ابتدائی :

کلیه کودکان ۶ ساله در این مرحله پذیرفته می شوند دوره تعلیمات ابتدائی ۶ سال است که از ۶ سالگی آغاز و در ۱۲ سالگی پایان می یابد.

۱. پرورش روح همکاری و ایجاد و تقویت اعتماد به نفس در کودکان

۲. پرورش درک صحیح از شرایط واقعی و رسوم جاری در جامعه محلی و ملی و پرورش روح همکاری بین المللی.

۳. آشنا ساختن کودکان با مهارتهایی که در ارتباط با تهیه غذا، پوشاک و صنایع است.

۴. پرورش درک و قابلیت به کارگیری کلمات و عبارت زبان ژاپنی که در زندگی روزانه مورد نیاز است.

مهمترین اقدامات برای اصلاح هدفها و برنامه های درسی مدارس ابتدائی:

۱. تاکید بر آموزش اخلاق به منظور درک و قبول مسئولیتهای اجتماعی و کنترل نقش و خویشتن داری

۲. بالا بردن قابلیتهای اساسی دانش آموزان و خواندن، نوشتن، حساب کردن.

۳. اصلاح محتوای برنامه و گنجانیدن مطالب درباره محیط زیست در برنامه درسی دوره ابتدائی.

۴. هماهنگ کردن برنامه های درسی مدارس ابتدائی با دوره های تحصیلی بالاتر «متوسطه اول و متوسطه دوم».

۵. ایجاد عادات مفید در تلفظ صحیح کلمات و آهنگ سخن گفتن و افزایش ساعات آموزش زبان ژاپنی و به کارگیری روشهای نوین تدریس.

۶. تاکید بر آموزش بر محور کسب تجارب عملی و فعالیتهای خود کودک و گسترش فعالیتهای فوق برنامه مدارس ابتدائی

۷. تفویض اختیارات بیشتر به اولیای مدارس در تعیین و تشخیص ساعات مورد لزوم برای تدریس هر یک از دروس.

مجموع کار مدارس ابتدائی در ژاپن ۲۴۰ روز در سال است.

۲۱۰ روز کلاسها و ۳۰ روز دیگر را به فعالیتهای فوق برنامه.

تنظیم برنامه درسی مدارس را شواری به نام **شورای** امور تحصیلی متشکل از مدیر، ناظم و رئیس انجمن خانه و مدرسه و سه نفر از معلمان با تجربه انجام می دهند.

دروس دوره ابتدائی شامل:

زبان ژاپنی، علوم اجتماعی، ریاضیات، علوم تجربی، موسیقی، مطالعات محیط زیست، هنر و کارهای دستی، خانه داری، تربیت بدنی، تربیت اخلاقی و فعالیتهای ویژه.

برنامه های آموزشی مدارس ابتدائی هر ده سال یکبار مورد تجدید نظر قرار می گیرد آخرین تجدید نظر در پانزدهم مارس ۱۹۸۹ صورت گرفت.

هدف از تاسیس مدارس اختصاصی برای کودکان معلول :

فراهم آوردن فرصتهای مناسب و امکانات ویژه برای دانش آموزان معلول و دارای نقایص عضوی و نارساییهای ذهنی و جسمی است.

در آوریل سال ۱۹۷۹ آموزش معلولین ذهنی و جسمی در ژاپن برای افراد ۶ تا ۱۵ ساله اجباری اعلام شد.

آموزش متوسطه :

به دوره اول متوسطه و دوم متوسطه تقسیم می شود.

دوره اول آموزش متوسطه: پس از تحصیلات ابتدائی و مدت آن ۳ سال است .

اهداف تعلیمات دوره اول متوسطه :

۱. شناخت و پرورش استعدادهای متنوع دانش آموزان

۲. بالا بردن معرفت عمومی ،دانش و مهارتهای عملی در دانش آموزان که مورد نیاز دنیای کار و تحصیل است .

۳. تقویت روحیه کار طلبی و کار جویی بر اساس قابلیت‌های هر یک از دانش آموزان .

۴. توسعه فعالیت‌های اجتماعی دانش آموزان در خارج از آموزشگاه به منظور تقویت بینش و قضاوت آنان در جهت انتخاب مسیر زندگی.

برنامه های درسی دوره اول متوسطه :

دوره اول متوسطه را به عنوان یکی از پر اهمیت ترین مقاطع تحصیلی به شمار می آورند.

آخرین تجدید نظر در سال ۱۹۸۹ به عمل آمد اصلاحات در زمینه برنامه درسی بر اساس مساله محوری کسب مهارت در برخورد عملی به موقعیتهای متنوع زندگی اجتماعی و شغلی ژاپن به شمار آورد .

برنامه های درسی این مقطع شامل:

۱. زبان ژاپنی ۲. دانش علوم اجتماعی ،جغرافیا ،تاریخ و تعلیمات مدنی ۳. ریاضیات و کاربرد رایانه در آموزش ۴. علوم
۵. موسیقی ۶. هنرهای زیبا و تزئینی ۷. بهداشت و تربیت بدنی ۸. فنون و مهارتهای شغلی و خانه داری برای دختران
۹. تربیت اخلاقی ۱۰. فعالیت‌های فوق برنامه ۱۱. دروس اختیاری « زبان خارجه و دکوراسیون ،تعمیرات وسایل الکترونیکی و وسایل منزل».

پس از ۶ سال ابتدائی و سه سال اول دوره متوسطه با رعایت مقررات و شرایط ثبت نام در دوره دوم متوسطه به تحصیلات ادامه می دهد.

نوع مدرسه وظیفه تعلیمات دوره دوم را بر عهده دارد: ۱.مدارس نیمه وقت روزانه ۲.مدارس نیمه وقت که دارای کلاسهای در بعد از ظهر نیز دایر هست ۳.مدارس یا دبیرستانهایی مکاتبه ای که دانش آموزان به صورت مکاتبه ای به تحصیل اشتغال دارند .

رشته های تحصیلی شامل: رشته های عمومی ،فنی، تجارت ،هنر، کشاورزی،شیلات،اقتصاد خانه ،صنایع محلی است.

مدت تحصیل در دبیرستانهای روزانه ۳ سال و در مدارس شبانه و مکاتبه ای بیش از ۴ سال به طول می انجامد .

هدف از تحصیلات در مرحله دوم متوسطه عبارتست از :

۱.آماده کردن دانش آموزان دبیرستانی برای ورود به دانشگاهها و مؤسسات آموزشی عالی جهت ادامه تحصیل.

۲.آماده کردن دانش آموزان برای اشتغال در بازار کار و مراکز تولیدی و صنعتی .

دانش آموزان باید ۸۰ واحد درسی را در سه سال بگذرانند .

دروس عمومی شامل موضوعات مربوط به صنایع و حرفه های متنوعی است که دانش آموزان را برای دنیای کار در بخش صنایع و مراکز تولیدی آماده می سازد.

هدفها و اصول کلی نظام آموزش و پرورش

در سال ۱۹۴۲ قانون بنیادی آموزش و پرورش

در سال ۱۹۴۷ قانون آموزش و پرورش مدرسه اس اصول کلی آموزش و پرورش را تدوین نمود .

هدفها و سیاست دستگاه تعلیم و تربیت ژاپن

هدف تربیت پرورش کامل شخصیت و کوشش در جهت رشد و سلامت روحی و جسمی افراد جامعه باشد . مردم چنان باید پرورش یابند که به عنوان سازندگان جامعه و کشوری صلح دوست به راستی و عدالت ارج نهد به ارزشهای فردی معتقد باشند .

کارجو و کار طلب بوده ، برای کار ارزش قائل شوند .

احساس مسئولیت کنند ، سرشار از روح استقلال باشند و برای صلح جهانی و رفاه و آسایش بشر از هیچ کوششی دریغ نورزند .

اصول حاکم بر آموزش و پرورش ملی براساس قانون اساسی

۱ - اصل برخورداری از فرصتهای برابر آموزش به دور از هر گونه تبعیض

۲ - اصل آموزش و پرورش عمومی و همگانی به مدت ۹ سال (۶ سال ابتدائی و ۳ سال اول متوسطه)

۳ - اصل آموزش و پرورش مختلط

۴ - اصل ممنوعیت هرگونه تعلیمات سیاسی ، حزبی و مذهبی

۵ - اصل تدوین قوانین و موازین مقتضی

در سال ۱۹۴۸ فرمان امپراطور لغو و از ژاپنیها خواسته شد در چهارچوب قانون بنیادین آموزش و پرورش ویژگیهایی چون فردگرایی ، آزادیخواهی ، صلح و مساوات طلبی را جانشین خصوصیت ملی گرایانه افراطی و اخلاقیات پدرسالارانه نمایند .

اعتبارات مالی آموزش و پرورش از نظر نحوه تأمین منابع

۱ - هزینه های آموزش و پرورش که دولت مرکزی تأمین می نماید . این هزینه ها معمولاً به دو نوع تقسیم می شود .

الف (هزینه های موسسات آموزشی که زیر نظر مقامات مرکزی وزارت آموزش و پرورش تأسیس و اداره می شوند .

ب) کمکهایی که از طرف مقامات مرکزی به مقامات محلی ، شهرداری ها و موسسات آموزش خصوصی و سایر موسسات وابسته می شود .

گرچه اغلب مدارس ابتدایی و دوره اول متوسطه را شهرداری ها تأسیس می کنند . حقوق و مزایای معلمان این مدارس از طرف مقامات محلی و دولت مرکزی تأمین و پرداخت می شود .

۲ - هزینه های آموزش و پرورش که مقامات محلی و شهرداری ها تأمین می کنند .

(الف) هزینه تشکیلات و سازمانها و خدمات آموزشی مقامات محلی و کمیته های آموزشی شهرداریها

(ب) حقوق و مزایای معلمان شاغل در مدارس مربوط به ایالت و شهرداریها و به ویژه مدارس دوره دوم متوسطه

(ج) هزینه های مربوط به تأسیس مدارس ابتدایی و دوره اول متوسطه بجز حقوق و مزایای معلمان و کارکنان

(د) هزینه های مربوط به سایر مدارس مختلف وابسته به شهرداریها و تسهیلات مورد نیاز برای آموزش اجتماعی

سایر منابع مالی و اعتبارات آموزش و پرورش

۱ - سرمایه گذاری مردم در تأمین هزینه های آموزش و پرورشی و ایجاد مراکز آموزشی

۲ - کمک شهرداریها

۳ - سرمایه گذاری بخش خصوصی و صاحبان صنایع و مشاغل

۴ - هدایا ، موقوفات ، کمکهای بلاعوض و وامهای بدون بهره ، کمک تشکیلات مذهبی و کلیسا ، کمک مراکز حمل و نقل شهری در جهت ارائه بلیط نیم بها ، اهدای زمین و مخارج ساختمان جهت تأسیس مدارس تأمین مخارج و هزینه گردشگرهای علمی دانش آموزان

مقاطع و مراحل تحصیلی در ژاپن

مراحل تحصیل در ژاپن شامل :

دوره قبل از ابتدائی - دوره ابتدائی - دوره آموزش متوسطه اول و دوم - مرحله آموزش عالی

آموزش قبل از دبستان کودکان زیر سه سال در مهد و ۳ ، ۴ و ۵ در کودکانستان ، مهد کودک و کودکانستان عهده دار این نوع آموزش هستند .

مهدکودک و امتحانات رفاه اجتماعی محل دایر می کنند . وظیفه اصلی مهد کودک ها پرستاری و مراقبت از کودکان و پاسخگویی به نیازهای زیستی بهداشتی و روانشناختی آنان است .

عمده ترین وظایف کودکانها فراهم کردن محیطی است که رشد ارتباطات اجتماعی و خودیاری ر موجب شود و در سال پایانی این دوره وظیفه آماده کردن کودکان برای ورور به دبستان است . از جمله داده هایی که دولتمردان و برنامه ریزان آموزشی در تأیید آموزش پیش از دبستان کمک به مادرانی است که مجبور به کار کردن درارج از منزل هستند .

مهمترین هدفهای آموزش و پرورش پیش از دبستان

- ۱ - پرورش عادات لازم جهت زندگی سالم و شاد که لازمه رشد هماهنگ روح و جسم است .
 - ۲ - پرورش درک صحیح و تقویت نگرش درست کودکان نسبت به وقایع و رویدادهایی که در محیط زندگی اجتماعی آنان به وقوع می پیوندد . ۳ - معنا بخشیدن به تجارب زندگی گروهی کودکان و تقویت حس همکاری و مشارکت آنان
 - ۴ - هدایت و راهنمایی کودکان در فراگیری درست زبان و پرورش علایق آنان نسبت به کتب مصور و داستانهای آموزنده از طریق قصه گویی و کتابخوانی و فیلمهای آموزشی .
 - ۵ - پرورش و تقویت حس ابتکار و کنجکاوی کودکان از طریق بازی ها ، نقاشی ، کارهای دستی ، موسیقی و سایر وسایل
- بخش عمده ی از آموزشهای عملی در کودکانها و مهدکودکها کسب مهارتهای اجتماعی است .

آموزش ابتدائی

کلیه کودکان ۶ ساله در این مرحله پذیرفته می شوند . دوره تعلیمات ابتدائی ۶ سال است . که از ۶ سالگی آغاز و در ۱۲ سالگی پایان می یابد .

هدفها و برنامه های آموزشی در دوره ابتدائی

- ۱ - پرورش روح همکاری و ایجاد و تقویت اعتماد به نفس در کودکان
- ۲ - پرورش درک صحیح از شرایط واقعی و رسوم جاری در جامعه محلی و ملی و پرورش روح همکاری بین المللی
- ۳ - آشنا ساختن کودکان با مهارتهایی که در ارتباط با تهیه غذا ، پوشاک ، مسکن و صنایع است .
- ۴ - پرورش درک و قابلیت به کارگیری کلمات و عبارت زبان ژاپنی که در زندگی روزانه مورد نیاز است .

مهمترین اقدامات برای اصلاح هدفها و برنامه های درسی مدارس ابتدائی

۱ - تأکید بر آموزش اخلاق به منظور درک و قبول مسئولیتهای اجتماعی و کنترل نفس و خویشتن داری

۲ - بالا بردن قابلیت‌های اساسی دانش آموزان و خواندن ، نوشتن ، حساب کردن

۳ - اصلاح محتوای برنامه و گنجاندن مطالب درباره محیط زیست در برنامه درسی دوره ابتدائی

۴ - هماهنگ کردن برنامه های درسی مدارس ابتدائی با دوره های تحصیلی بالاتر (متوسطه اول و متوسطه دوم)

۵ - ایجاد عاداتی مفید در تلفظ صحیح کلمات و آهنگ سخن گفتن و افزایش ساعات آموزش زبان ژاپنی و به کارگیری روشهای نوین تدریس

تربیت معلم و دانشنامه معلمی

معلمان از میان افراد با صلاحیت از نظر اخلاقی ، شخصیت و دانش انتخاب می شوند . جامعه ژاپن معلم را مظهر تقوا و فضایل اخلاقی و کمالات انسانی دانسته . او را سن سی یعنی فردی قابل احترام که از نظر دانش و اخلاق از دیگران برتر است می نامند .

حداقل تحصیلات دانشگاهی برای معلمان کودکانها و دوره ابتدائی ۴ سال است . فارغ التحصیلان دوره لیسانس گواهینامه معلمی دریافت می کنند که اعتبار آن مادام العمر است .

گزینش و استخدام معلمان

نخستین شرط داشتن گواهینامه معلمی است . پس در امتحان تعیین صلاحیت حرفه ای که هیأت آموزش و پرورش ایالت و شهرداری ها عمل می آورند شرکت نمایند .

آزمون تعیین صلاحیت حرفه ای معلمان شامل مصاحبه ، آزمون کتبی و شفاهی از اطلاعات عمومی داوطلب و شایستگیهای حرفه ای وی در زمینه روشهای تدریس است .

حقوق و تسهیلات فرهنگی و رفاهی

حقوق معلمان مدارس دولتی براساس دو عامل تحصیلات و سابقه خدمت

هر دو سال یکبار معلمان از ارتقاء پایه برخوردار می شوند . به معلمان شایسته ارتقاء اضافی نیز داده می شود . علاوه بر حقوق ماهانه به کلیه معلمان کمکهای غیرنقدی (بن) کمکهای از جمله کمک به عامله ، کمک هزینه تطبیق با زندگی ، کمک هزینه مسکن ، کمک ایاب و ذهاب و پاداش

هر سال سه بار پاداش معادل ۵/۳ برابر حقوق ماهانه

مزایای کوتاه مدت شامل هزینه های بهداشتی و زایمان ، وامهای اضطراری و غیره

مزایای بلند مدت شامل مقرری سالانه بازنشستگی و مقرری از کار افتادگی

مهمترین برنامه ها جهت ارتقاء کیفیت مراکز تربیت معلم

۱ - فراهم سازی تسهیلات بیشتر و شرایط بهتر برای آموزش معلمان مقاطع مختلف تحصیلی

۲ - به منظور انتخاب معلمان واجد شرایط یک دوره یکساله آزمایشی برای معلمانی که تازه استخدام شده اند .

۳ - تأسیس موسساتی در ردیف مدارس عالی جهت آموزشهای ضمن خدمت معلمان و مطالعات پیشرفته در زمینه آموزش و پرورش

۴ - حقوق معلمان با توجه به کاری که انجام می دهند باید در سطح بالاتری نسبت به حقوق کارکنان سایر مشاغل باشد . تا افراد زنده تر و صالحتری را جذب حرفه معلمی نمود .

۵ - اتحادیه های صنفی معلمان باید در بالا بردن دانش و تواناییهای علمی معلمان کوشا باشند .

۶ - در گزینش دانشجو برای حرفه معلمی و همچنین در انتصاب آنان دقت بیشتری گردد و از معیار گزینش دقیقتری بهره گرفته شود .

حداکثر تراکم دانش آموز ۴ نفر و در برابر هر معلم ۱۹/۲ دانش آموز در مدارس ابتدائی

۱۵/۶ در دوره اول متوسطه ۱۳/۸ در دوره دوم متوسطه وجود دارد . برای مدارس نابینایان ۱/۲ - ناشنوایان ۱/۴ و مدارس معلولین ۱/۷ بوده است .

مهمترین وظایف مدیران مدرسه :

۱ - نظارت بر اجرای صحیح برنامه های روزانه مدرسه

۲ - تصمیم درباره ایام ویژه تعطیلات مدارس

۳ - گزارش وضعیت روحی و جسمی دانش آموزان به مقامات ذی ربط

۴ - تعیین حدود تنبیهات برای دانش آموزان بی انضباط

۵ - دادن مجوز به دانش آموزان برای تغییر مدارس خود

۶ - تصویب برنامه آموزش بهداشتی در مدرسه

۷ - استخدام و انفصال خدمت کارکنان آموزشی و اداری مدرسه و گزارش آن به هیأت آموزشی منطقه

۸ - اجازه و تأیید برنامه گردش علمی دانش آموزان

۹ - دادن اجازه استفاده از امکانات مدرسه به سایرین به ویژه اهالی محل برای مقاصد غیر آموزشی

دواصل مدیریت مدارس ژاپن :

۱ - عقلایی عمل کردن

۲ - دموکراتیزه کردن

برای تحقق اصل اول (عقلایی عمل کردن) سعی بر آن است که مسئولیتهای انجام امور در داخل مدرسه را به افراد صاحب صلاحیت واگذار نمایند و صاحبان تخصص و مهارت را در حل و فصل امور مدرسه به همکاری دعوت کنند .

توجه به اصل دوم موجب می شود که وظایف در داخل مدرسه به گونه ای عادلانه توزیع شود و به هر کدام از افراد کادر آموزشی و اداری مدرسه وظایفی بر حسب تواناییهای جسمی و روحی ، تفاوت جنسیت ، سن ، تجربه و امکانات آموزشی که در اختیار دارند محول گردد .

شرایط احراز شغل مدیریت و معاونت مدارس

تحت نام آزمون تعیین صلاحیت حرفه ای مدیران و معاونان مدارس

۱ - دارا بودن حداقل ۵۰ سال سن برای تصدی پست معاونت مدارس و ۵۴ سال سن برای مدیریت مدارس (ابتدایی و متوسطه)

۲ - دارا بودن حداقل ۲۰ سال تجربه موفق آموزشی برای مدیران و ۱۵ سال برای تصدی شغل معاونت مدارس

۳ - دارا بودن تألیفات و آثار علمی و تربیتی قابل قبول

۴ - دارا بودن تحصیلات دانشگاهی (حداقل ۴ سال تحصیلات دوره لیسانس)

پنج وظیفه و نقش اصلی مدیران و معاونان مدارس

۱ - الهام دهنده

۲ - تجهیز کننده

۳ - آموزش دهنده

۴ - جهت دهنده

۵ - سازمن دهنده

دو نوع کتاب درسی برای دوره های تحصیلی در ژاپن منتشر می شود . اولین نوع را کارشناسان وزارت آموزش و پرورش تألیف می کنند . این نوع کتب را حدود ۹۸۰ عنوان است تدریس کنند . نوع دیگر کتب درسی را شرکتها و ناشران خصوصی تألیف و منتشر می نمایند . این قبیل کتب باید در ابتدا مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش قرار گیرد .

وسایل کمک آموزشی و تجهیزات تکنولوژی آموزشی :

استاندارد وسایل کمک آموزشی برای علوم و ریاضیات در مدارس ابتدایی و متوسطه با قانون ارتقاء آموزش علوم تعیین شده است . استاندارد استفاده از وسایل کمک آموزشی در کانونهای آموزش حرفه ای و فنی را قانون ارتقاء آموزش حرفه ای تعیین کرده است

نقش آموزش و پرورش در توسعه اجتماعی ، اقتصادی و فنی در ژاپن .

از آغاز دوره میجی به آموزش و پرورش به عنوان عامل مهم برای نوسازی کشور توجه شد در منشور پنج ماده ی میجی تاکید بر آن شده که گسترش آموزش و پرورش و ارتقاء فرهنگ عموم آماده جامعه از جمله شرایط اساسی اعتلای بهره وری به شمار می رود.

دو اقدام اساسی برای ورود به دنیا ی پر رقابت صنعتی غرب :

الف) اعزام جوانان صاحب استعداد های درخشان به دانشگاهها و مراکز علمی خارج از کشور برای فرا گرفتن فن دریا نوردی و تجارت دریایی به انگلستان آموختن فنون نظامی و پزشکی آلمان آموختن حقوق و اداره امور دولتی به فرانسه و فراگرفتن راه و رسم تجارت خارجی، خدمات کشاورزی و اطلاع از نظامهای آموزشی حرفه ای وقتی به ایالت متحده آمریکا.

ب) بهره گیری از تجارب و اندوخته های فنی و علمی از طریق استخدام متخصصان خارجی برای ارائه خدمات به ژاپنیها و تربیت کارشناسان ژاپنی در داخل کشور از آلمانیها خواسته شد تا دانشگاهها و مدارس پزشکی جدید را ساماندهی کنند آمریکاییها به طراحی نظام آموزشی ابتدایی و متوسطه جدید و مکانیزه کردن کشاورزی و اصلاحات در زمینه خدمات پستی.

کارشناسان انگلیسی در زمینه توسعه راه آهن، تلگراف، نیروی دریایی و کشتی سازی به کار مشغول شوند فرانسویها تجارب خویش را در جهت آموزش نظامیان و احداث مراکز صنعتی نظامی در اختیار گذارند.

و نقاشان، مجسمه سازان و معماران ایتالیایی در ایجاد مدارس هنر و شناساندن رموز هنر و معماری غرب به هنرمندان ژاپنی.

به منظور حفظ هویت ملی خویش کوشش می کردند کلیه متخصصان خارجی زیر نظر رؤسا و مدیران ژاپنی انجام وظیفه کنند.

پس از پایان حکومت میجی رهبران بعدی ژاپن سعی بر آن داشتند که اولاً سیاستهای ملی دوران حکومت قبلی را در زمینه دانش تحقق این سیاست که غنی و قوی شدن کشور مستلزم افزایش توده مردم و لیاقت و شایستگی فرد فرد ملت ژاپن است دنبال نمایند.

ثانیا به توسعه آموزش و پرورش و تامین آموزش حرفه ای و دانشگاهی که امکان خدمت بیشتر جوانان را برای کار انبوه سازندگی در سطح تخصصی و عالی آماده کنند.

برنامه اقتصادی و توسعه اجتماعی پس از جنگ جهانی دوم از نظر هدفها به چند نوع تقسیم می شود که سه نوع می باشد:

۱. دسته اول از برنامه ها به منظور عمران ویرانیهای ناشی از جنگ جهانی دوم در کمتر از ۱۰ سال به موقعیت قبل از جنگ بازگردد.

۲. دسته دوم به منظور دستیابی به رفاه اجتماعی بیشتر و رشد اقتصادی طراحی شده بودند.

برنامه اقتصادی و اجتماعی (۱۹۵۸-۱۹۶۲).

برنامه دو برابر کردن ملی (۱۹۶۱-۱۹۷۰).

و برنامه اقتصادی میان مدت (۱۹۶۴-۱۹۶۸).

برنامه دو برابر کردن درآمد ملی یکی از موفق ترین و پر سرو صدا ترین برنامه های اقتصادی دولت ژاپن به شمار می رود.

تاریخ تحول آموزش و پرورش انگلستان.

مطالعه سیر تاریخی آموزش و پرورش در کشوری چون انگلستان به عنوان **موطن** انقلاب صنعتی و وارث فرهنگ قرون وسطایی و دوره رنسانس بر دو هدف استوار است.

نخست در جریان شکل گیری نهاد آموزش و پرورش کشوری قرار گردد که نظام تربیتی آن در ایجاد تمدن و فرهنگ قرن معاصر نقش موثری داشته است.

دومین هدف آن است که از طریق بررسی تاریخی که یکی از متداولترین شیوه های پژوهش تطبیقی است دریابیم که نظام آموزش و پرورش در این کشور پدیده ای است ناشی از سالهای تحول و دگرگونی و محصول تجربه ها و چالشهای ملت و دولتمردان و قانون گذاران رفاه خواه.

در انگلستان مانند سایر کشورهای جهان تشکیلات مذهبی نخستین کانونهای آموزشی را ایجاد کردند کلیسا و مراجع وابسته به آن اولین بنیانگذاران و موسسان آموزشگاهها و دانشگاهها در این کشور بودند .

در اوایل قرن ششم میلادی پاپ گریگوری فردی به نام پریور اگوستین را به انگلستان اعزام کرد اگوستین با چهل نفر از هم کیشان خویش در شهر کانتربری پایتخت کنت استقرار یافت و با کمک پادشاه کنت به تاسیس مدارس و مراکز آموزشی در این شهر و سایر نواحی انگلستان همت گماشت .

در ابتدا برنامه تحصیلات در این مدارس برای عموم شاگردان یکسان بود.

علاوه بر مدارس مذکور نوع دیگری از مدارس در انگلستان تاسیس شد که مدارس گرامر نامیده شدند. و اکنون از معتبرترین مراکز آموزشی انگلستان در سطح تعلیمات متوسطه به شمار می آیند.

در آغاز با این هدف تاسیس شدند تا در آنها دانش آموزان برای تصدی خدمات و مقامات اداری یا دینی تربیت شوند.

جاذبه مدارس گرامر به این علت بود که راه دستیابی به مشاغل عالی به شمار می رفت.

با ایجاد دانشگاههای آکسفورد و کمبریج بیشتر کوشش مدارس گرامر در جهت آماده کردن دانش آموزان برای ورود به دانشگاهها متمرکز گردید.

از زمان اگوستین قدیس تا دوره جنبش دینی و پایان قرن پانزدهم اداره امور آموزش و پرورش در انگلستان با کلیسا بود.

هزینه تاسیس مدارس محلی کوچک از درآمد موقوفاتی که بازرگانان صاحبان حرف و مشاغل و افراد متمکن در اختیار کلیسا قرار داده بودند تامین می شد.

در قرن شانزدهم در دوره سلطنت هانری هشتم از نفوذ کلیسا در اداره امور آموزش و پرورش انگلستان کاسته شد و در اواخر دوره پادشاهی ادوارد ششم با کسب مجوز از مجلس عوام کلیه مراکز تربیتی که تحت اداره کلیسا بود در اختیار حکومت قرار گرفت .

در اوایل قرن شانزدهم روند آموزش و پرورش دچار رکود شد منابع مالی مدارس و دانشگاهها بسیار محدود گشت و با دخالت اشرافیان محل و لردها و اعیان توسعه آموزش و پرورش برای عامه مردم جلوگیری به عمل آمد.

در دوره سلطنت الیزابت و دوره زمامداری کرامول و اشاعه نظریات لوتر و پیروان او مدارس جدیدی برای توسعه آموزش و پرورش در مراحل ابتدایی، متوسطه و دانشگاهی بوجود آمد.

نهضت دینی و تربیتی که مارتین لوتر و جان کالوین در نیمه اول قرن ۱۶ ایجاد کردند از نفوذ کلیسای کاتولیک در امور آموزش و پرورش در سطح اروپا کاست و وحدت مسیحیت و روش اسکولاستیک را متزلزل ساخت لوتر می خواست آموزش و پرورش رایگان و نامحدود مانند آیات کتاب مقدس در دسترس همه باشد و اختلافی میان زن و مرد و طبقت اجتماعی وجود نداشته باشد.

در قرن ۱۸ ملت انگلستان به دو طبقه اجتماعی متمایز تقسیم می شدند. طبقه نخست از افرادی که از امکانات مالی و ثروت و قدرت و اختیار برخوردار بودند.

طبقه دوم متشکل از گروهی فقیر، تنگدست و زحمتکش بود و می توان گفت این افراد در ردیف کارگرانی بودند که از دسترنج خویش و با کسب درآمد ناچیزی امرار معاش می کردند.

فرزندان گروه اول در مدارس گرامر سپس در دانشگاههای کمبریج و آکسفورد تحصیل می کردند و به مقامات مهم دولتی دست می یافتند.

فرزندان گروه دوم که اکثر ملت را تشکیل می دادند در مدارس جدیدی که دولت یا موسسات عمومی یا روحانیون پروتستان تاسیس کرده بودند به تحصیل اشتغال داشتند و طول مدت تحصیل آنان ۴ تا ۶ سال تحصیلات مقدماتی محدود می شد.

پیش از قرن ۱۹ حزب ویگ که نماینده پیشه وران بود آزادی بیشتری برای مردم تقاضا نمود.

در قرن ۱۸ کابینه یکی از مشخصات حکومت انگلیس گردید کابینه به عنوان هیات مجریه اکثریت در مجلس عوام بود نخست وزیر به حکم قانون اداره امور کشور را بر عهده داشت و رئیس حزب کثرت و کابینه محسوب می شد .

در سال ۱۸۳۲ به بازرگانان و صاحبان صنایع و مشاغل حق رای اعطا شد از طرف حزب ویک و در همان سال کارکردن کودکان کمتر از ۹ سال ممنوع گردید.

در سالهای ۱۸۶۸ و ۱۸۸۴ به تربیت حق رای به کارگران و طبقات پایین کشاورزان اعطا گردید .

اجرای تعلیمات عمومی در نیمه اول قرن نوزدهم از مهمترین مسائل اجتماعی انگلیس به شمار می آمد.

در سال ۱۸۷۰ نخستین قانون آموزش ابتدایی به تصویب مجالس مقننه رسید که به موجب آن مسئولیت اجرای آموزش و پرورش عمومی بر عهده دولت گذاشته شد.

در سال ۱۹۱۸ قانون فیشر که راهگشای نوسازی و اصلاحات وسیع در زمینه آموزش و پرورش ملی بود به تصویب مجالس مقننه رسید این قانون با هدف ایجاد یک نظام آموزش ملی که در دسترس همه افراد قرار گیرد تدوین شده بود.

مهمترین تغییراتی که قانون فیشر پدید آورد:

الف) هماهنگی لازم را بین شوراهای محلی آموزش و پرورش با شورای مرکزی و ملی آموزش و پرورش ایجاد نمود.

ب) سن تحصیلات اجباری را از پنج تا ۱۴ سالگی و در برخی از مناطق تا ۱۵ سالگی افزایش داد .

ج) مقامات محلی آموزش و پرورش را موظف نمود تا برای ادامه تحصیل دانش آموزان ۱۴ تا ۱۶ ساله و سپس برای دانش آموزان ۱۶ تا ۱۸ ساله مدارس تاسیس نمایند و تحصیل در این مدارس رایگان و اجباری باشد.

د) اصلاح نظام امتحانات تجدید نظر در شاخصهای تعیین حقوق معلمان ایجاد و یک کمیته مالی و اعانات به دانشگاهها و تضمین خود مختاری آنها در سال ۱۹۶۲ بر اساس گزارش هادو تحت عنوان آموزش و پرورش نوجوانان تحصیلات متوسطه نظری به صورت تعلیمات عملی برای شاگردانی که قادر به ادامه تحصیل در رشته نظری نبودند درآمد .

در سال ۱۹۴۱ شورای ملی آموزش و پرورش رساله ای به نام کتاب سبز که حاوی دیدگاههای گروهها و نظریات از صاحب نظران و آموزشگران در باره مسائل و مشکلات تعلیم و تربیت بود شرایط را برای تدوین طرح جدید آموزش و پرورش ملی فراهم کرد.

در سال ۱۹۴۴ قانون جدید آموزش و پرورش بر اساس گزارش کمیته فلینگ به تصویب قوه مقننه رسید کلیه قوانین دست و پا گیر آموزش و پرورش ملغی شد نظام آموزش و پرورش انگلستان شکل جدیدی به خود گرفت .

نکات عمده قانون فلمینگ عبارتند از :

الف) وزیر آموزش و پرورش با اختیارات وسیعتری جانشین شورای ملی آموزش و پرورش شد و مقرر گردید طرح آموزش قبل از اجرا به تصویب وزیر برسد .

ب) دو شورای آموزش و پرورش یکی برای انگلستان و دیگری برای ویلز تشکیل شد که به عنوان مشاوران وزیر انجام وظیفه کنند.

ج) مراحل تحصیلی به سه دوره تقسیم شد: ابتدایی از دو سالگی تا ۱۱ سالگی مرحله متوسطه از پایان ۱۱ سالگی تا ۱۹ سالگی و مرحله آموزش اضافی که به تحصیلات بعد از تعلیمات اجباری اطلاق می شد و موسسات آموزش عالی و دانشگاهها.

د) تعیین حدود اختیارات و وظایف مسئولان محلی آموزش و پرورش و تفویض اختیارات و مسئولیتهای بیشتری به آنان و ملغی کردن شهریه مدارس ابتدایی و متوسطه .

در دهه ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ اصلاحات وسیعی در آموزش و پرورش انگلستان پدید آمد که مهمترین آنها عبارتند از:

الف) اصلاح برنامه های درسی در سطوح مختلف تحصیلی به گونه ای که اندازه گیری عملی ، حساب احتمالات ، روشهای اکتشافی و مهارتهای تجربی وارد برنامه درسی دانش آموزان شد.

ج) گسترش تعلیمات عالی و آموزش فنی و حرفه ای .

د) فعالیتهای تحقیقات تربیتی و کاربرد آن در آموزش و پرورش با تقویت مالی بنیاد ملی تحقیقات آموزش انگلستان افزایش یافت .

در سال ۱۹۸۰ دولت انگلستان اعلام کرد که مدارس باید از تکنولوژی جدید و پیشرفته در امر آموزش بهره گیرند و دروسی از جمله ریاضیات ، شیمی ، فیزیک ، طراحی ، کارهای هنری ، زبانهای خارجی ، جغرافیا و تاریخ را با استفاده از رایانه آموزش دادند این برنامه در انگلستان تحت نام MEP معروف است.

بر اساس گزارش وارناک مشخص شد از هر پنج کودک در انگلیس یک نفر نیاز به آموزش ویژه دارد و به موجب آن علاوه بر کودکان عقب مانده ذهنی و جسمی ، کودکانی که در یادگیری نیز به نحوی دچار اشکال بودند تحت پوشش آموزشهای ویژه قرار گرفتند و مقامات محلی آموزش و پرورش موظف شدند تا امکانات و وسایل آموزش و پرورش این قبیل کودکان را فراهم سازند.

قانون ۱۹۸۳ شرایط گزینش کیفیت و چگونگی تربیت معلمان و دبیران و نحوه استخدام آنان را در مراکز آموزشی مشخص نمود.

به منظور جذب و استخدام شایسته ترین افراد در دستگاه تعلیم و تربیت انگلستان و ویلز در سال ۱۹۸۵ نخست وزیر انگلستان «مارگارت تاجر» اعلام کرد از طریق برنامه جامعی نظام تعلیمات فنی و حرفه ای را در انگلستان متحول نماید به طوری که پا سخگوی نیازمندیهای روبه رشد جامعه صنعتی انگلستان باشد.

به همین دلیل کمیته ای به عنوان کمیته خدمات نیروی انسانی طراحی با به اجرا درآورد که بر اساس آن:

الف) کانونهای آموزش و فنی و حرفه ای در چهارده منطقه آموزشی انگلستان و ویلز احداث شد و دانش آموزان گروه سنی ۱۴-۱۸ سال را زیر پوشش اینگونه آموزشها قرار دارد.

ب) مدت دوره ۴ سال اعلام شد و دختران و پسران به طور مختلط به فراگرفتن حرفه اشتغال داشتند.

ج) برنامه آموزشی هم جنبه عمومی و هم جنبه اختصاصی یعنی آموختن مهارتهای شغلی را در بر گرفت .

د) کار آموزی در مراکز صنعتی و تولیدی قسمتی از برنامه های آموزش را شامل و از ۱۵ سالگی آغاز می شد.

ه) به دانش آموزان مهارت های شغلی را یاد می دادند که مورد نیاز جامعه صنعتی انگلیس و بازار کار بود.

و) محتوای دروس این دوره با دروس مؤسسات فنی آموزش عالی ارتباط و سنخیت داشت .

در سال ۱۹۹۴ دولت انگلیس و کمیسیون آموزش و پرورش مجلس عوام به توافق رسیدند که آموزش مادام العمر را به عنوان یک ضرورت برای عصر ما فوق صنعت در ابعاد وسیعتری گسترش دهند.

در سال ۱۹۹۷ قانون جدید تربیت معلم به تصویب رسید و دوره چهار ساله و به دو دوره سه ساله و یک ساله تقسیم شد.

تحولات بعد از جنگ جهانی دوم به عنوان سالهای طلایی آموزش و پرورش در انگلستان و ویلز شناخته شده است.

از بررسی سیر تحول آموزش و پرورش انگلستان می توان نتیجه گرفت که کوششهای آن بوده است که آموزش و پرورش در جهت ساختن اجتماع تازه ای مطابق با جامعه صنعتی که طرح آن پس از انقلاب صنعتی مطرح گردید متحول شود .
ثانیا برخلاف بسیاری از ملتها پیشرفت و تکامل نظام آموزش و پرورش در انگلستان در بستری از صلح و آرامش صورت گرفته است .

ثالثا به گواه تاریخ دارا بودن خصلتها و ویژگیهای فرهنگی چون انضباط همکاری، هماهنگی، مسئولیت اجتماعی، وطن خواهی، فداکاری در برابر مصالح عمومی و مشارکت صمیمانه در حل و فصل امور در میان مردم اصلاحات آموزشی در انگلستان در جهت گسترش کمی و کیفی آموزش و پرورش در کلیه سطوح و بر گزاری مساوات بین اقشار مختلف.

سازمان و اداره آموزش و پرورش در انگلستان و ویلز.

اداره آموزش و پرورش در انگلستان به شیوه غیر مرکزی اداره می شود. اختیارات امور تربیتی را بین دولت مرکزی، مقامات آموزش محلی و کادر آموزشی تقسیم نموده است.

اداره نظام آموزش و پرورش مل انگلستان بر سه اصل مهم استوار است :

الف) تفویض اختیارات وسیع به مقامات آموزش و پرورش نواحی .

ب) ترغیب و تشویق موسسات و انجمنهای داوطلب به منظور سرمایه گذاری و شرکت در امور تعلیم و تربیت .

ج) اجتناب از امر و نهی صریح از سوی دستگاه مرکزی در زمینه اداره امور آموزش و پرورش نواحی و مدارس و عدم تحمیل نظرها در مورد برنامه ،سازمان مدارس ،شیوه تدریس و استخدام معلم .

حدود و اختیارات دستگاه مرکزی تعلیم و تربیت انگلستان :

۱. نظارت بر اینکه آیا وسایل و تجهیزات آموزشی در حد استاندارد به قدر کفایت و به گونه ای متنوع در نواحی تدارک شده است.

۲. آیا مدارس بر اساس ضوابط و معیارهای قانونی ساخته شده است و تعداد وسایل آموزشی مورد نیاز مراکز آموزشی و تعمیر و نگهداری از مدارس با استانداردهای مناسب همخوانی دارد .

۳. آیا شهریه ای که از دانش آموزان دریافت می گردد و خدماتی که مدرسه در قبال آن انجام می دهد در حد مطلوب و رضایت بخش است.

۴. آیا آزادی عمل مسئولان مدارس ،معلمان و بویژه خانواده ها در زمینه تعلیم و تربیت کودکان تامین شده است .

دستگاه مرکزی به عنوان هماهنگی و تسهیل کننده امور نه به عنوان کنترل کننده ای که بخواهد حاکمیت بی چون و چرای خود را در نواحی آموزش و پرورش اعمال کند.

در آمد: بر طبق بخش هفتم قانون ۱۹۹۴ آموزش و پرورش انجمنهای محلی که مسئول قانونی اداره امور تعلیم و تربیت منطقه ای خود هستند باید کلیه وسایل و شرایط لازم را برای همه نوع تعلیمات عمومی به منظور رشد قوای ذهنی،عاطفی و جسمی کودکان و نوجوانان فراهم سازند.

هیات جامعی از اعضای انجمنهای تعلیم و تربیت تشکیل کمیسیون آموزش و پرورش را می دهند که مسئولیت اداره امور تربیتی منطقه خود را با انتخاب فرد مناسب برای ریاست اداره آموزش و پرورش پس از کسب موافقت وزیر آموزش و پرورش به عهده دارند.

مهمترین اختیارات ادارات آموزش و پرورش نواحی:

۱. تامین شیر و تغذیه روزانه برای کلیه دانش آموزان تحت پوشش تعلیمات همگانی و تهیه پوشاک برای شاگردان بی بضاعت .

۲. تهیه و تدوین آیین نامه های آموزشی و نظارت بر انتخاب هیات رئیسه مدرسه .

۳. استخدام و عزل کادر آموزشی مدارس با رعایت اختیاراتی که مدیران مدارس در این زمینه دارند.

۴. اجرای قانون آموزش همگانی و اجباری و احضار کودکان واجد التعلیم .

۵. احداث ساختمان و تامین وسایل مورد نیاز کتابخانه های عمومی میادین ورزشی و ورزشگاهها و مراکز علمی و فرهنگی .

۶. تامین وسایل و شرایط لازم برای تعلیم و تربیت اختصاصی شاگردانی که از لحاظ بدنی و یا ذهنی معلول هستند.

۷. بازرسی کار مدارس و نظارت بر اجرای صحیح برنامه های آموزشی مطابق با معیارهای قانونی و آیین نامه های مربوطه.

رسیدگی به امور تعلیم و تربیت و مسائل عمده نواحی آموزش و پرورش در دستگاه مرکزی آموزش و پرورش به عهده مدیران امور نواحی است .

مدیریت و اداره امور مدارس.

مدارس ابتدایی و متوسطه در انگلستان به دو دسته تقسیم کرد:

۱. مدارس دولتی .

۲. مدارس آزاد که موسسه تشکیلات مذهبی یا انجمنهای داوطلب فرهنگی و یا افراد تاسیس می کنند.

هر یک از مدارس ابتدایی و آزاد دارای هیات مدیره و مدارس متوسطه دارای هیات سرپرستان هستند. هیات مدیره و هیات سرپرستان با همکاری و مشورت مدیر مدرسه که مسئول مستقیم کنترل و سازماندهی مدرسه و ناظر بر اجرای برنامه های آموزشی است و اعضای هیات مدیره و هیات سرپرستان در مدارس دولتی به وسیله مقامات محلی آموزش و پرورش منصوب می شوند .

مهمترین وظایف هیات مدیره و هیات سرپرستان :

۱. پیشنهاد استخدام و گزینش معلمان و کادر اداری مدرسه .

۲. نظارت بر اجرای صحیح برنامه های آموزشی.

۳. تخصیص اعتبارات از کل بودجه مدرسه برای تعمیر و احداث کلاسهای جدید.

۴. تجهیز وسایل آموزشی.

منابع مالی آموزش پرورش

۱ - تخصیص قسمتی از مالیات بر درآمد مردم ناحیه به آموزش و پرورش

۲ - هدایا و موقوفات و درآمد ناشی از آنها

۳ - سرمایه گذاری بخش خصوصی ، به ویژه صاحبان صنایع در ایجاد مراکز و کتونهای آموزش حرفه ای به حکم قانون کلیه کودکان و نوجوانان بین سنین ۵ تا ۱۶ سال باید برای تعلیمات همگانی در مدارس ثبت نام کنند. در سال تحصیلی ۱۹۹۶ هزینه آموزش و پرورش و علوم معادل ۱۴/۱ درصد بودجه دولت بود .

تجربه اداره و مدیریت آموزش به شیوه غیر متمرکز در انگلستان عرصه برای ابتکارات محلی و آزمایشهای فردی باز گذاشته شده است و به اعتماد به نفس مردم در جهت سرمایه گذاری و اتخاذ تدابیر و چاره جوییها به منظور رفع مشکلات آموزشی افزوده است .

مراحل و مقاطع تحصیلی در انگلستان

آموزش قبل از دبستان ، آموزش ابتدایی ، آموزش متوسطه و آموزش اضافی و تعلیمات عالی

آموزش قبل از دبستان

نخستین کودکستان را مارگارت مک میلان به سال ۱۹۱۳ در حومه شهر تفورد ایجاد کرد . هدف از آن تأسیس نگهداری و مراقبت از فرزندان زنان کارگری بود که در کارخانجات اطراف این شهر به کار اشتغال داشتند . برای کودکان زیر ۵ سال شامل مهدکودک و کودکستانها است . این دوره می تواند بیش از مدرسه در تقویت حس همکاری اجتماعی و مردم گرایی و آمادگی برای فعالیتهای آینده در مدرسه و سرانجام راه حل موثر برای رفع مشکل نابرابریهای موجود در محیط اجتماعی و فرهنگی باشد . راهی است برای غنی ساختن محیط اجتماعی و فکری کودکان

آموزش ابتدایی

از ۵ سالگی آغاز می شود و در ۱۱ سالگی به پایان می رسد و به دو مرحله تقسیم می شود . مرحله اول به مرحله کودکی یا نوسالی موسوم است . کودکان ۵ تا ۷ ساله در این مرحله آموزش می بینند .

مرحله دوم که مرحله خردسالی نامیده میشود به آموزش نوآموزان ۷ تا ۱۲ ساله اختصاص دارد . دوره آموزش ابتدایی ۶ سال به طول می انجامد . هدف از تعلیمات ابتدایی فراهم ساختن امکانات و شرایط لازم برای رشد فکری و جسمی کودکان است . در برخی از مدارس کوشش اصلی بر آن است تا دانش آموزان را برای امتحانات ¹¹⁺ آماده نمایند .

در دوره اول علاوه بر خواندن و نوشتن و فراگیری حساب و مانوس شدن کودکان سعی می شود از طریق ساختن اشیاء با شن ، مکعب ، چوب و گچ ، اولاً حس کنجکاوی کودکان را ارضا نمایند . ثانیاً قوه خلاقیت آنان را پرورش دهند .

دوره دوم درسهای نظری با درسهای عملی بیشتر تلفیق می یابد . از ویژگیهای تعلیمات ابتدایی در انگلستان می توان آزادی عمل معلمان و مدیران مدرسه در تنظیم برنامه های درسی دانش آموزان و اداره امور مدرسه را نام برد . درست اندیشیدن و منطقی عمل کردن و تفکر عملی داشتن را در دانش آموزان تقویت می کند .

آموزش متوسطه

تعلیمات متوسطه پیش از سایر مقاطع تحصیلی دستخوش تعلیمات شگرف گردیده و مورد بازنگری مسمر قرار گرفته است .

سه نوع مدرسه متوسطه به رسمیت شناخته شدند که عبارتند از :

۱ - مدارس متوسطه گرامر

۲ - مدارس متوسطه فنی

۳ - مدارس متوسطه جدید یا مدرن فقط جذب بازار کار می شوند .

مدارس جامعه همه گونه آموزش متوسطه تمام وقت و تا ۱۶ سالگی عمومی و اجباری است و از آن پس دانش آموزان می توانند داوطلبانه تا پایان ۱۸ سالگی در مدارس متوسطه تحصیلات خود را ادامه دهند .

ورود به دوره تعلیمات متوسطه در انگلستان به گذراندن 11^{+} و گزارش روسای مدرسه و تا حدودی تمایل و تصمیم والدین دانش آموزان بستگی دارد .

آزمون 11^{+} معمولاً در پایان دوره ابتدایی یعنی ۱۱ سالگی از کلیه دانش آموزان به عمل می آید . این آزمون شامل آزمونهای استاندارد شده هوش ، آزمونهای درجه بندی شده انگلیسی و ریاضیات است . دانش آموزانی که امتیازات عالی کسب کرده اند و بهره هوشی آنان بالای ۱۲۰ است ف به مدارس متوسطه گرامر معرفی می شوند و بقیه به ترتیب نمرات بین مدارس حرفه ای و جدی تقسیم می شوند .

دانش آموزان این مدارس بین ۱۶ تا ۱۸ سالگی خود را برای گذراندن امتحان عمومی GCE که تقریباً معادل گواهینامه پایان دوره تعلیمات متوسطه در کشورهای دیگر است آماده می کنند . این امتحان معمولاً در دو سطح عادی و پیشرفته برگزار می گردد .

فارغ التحصیلانی می توانند وارد موسسات آموزش عالی و دانشگاههای انگلستان شوند که :
اولاً دارای گواهینامه GCE باشند .

ثانیاً از پنج ماده درسی مورد امتحان حداقل ۴ ماده نمره بالایی داشته باشند .

مدارس متوسطه فنی

در برنامه آموزشی این مدارس تأکید بر دروس عملی برای فراگیری مهارتهای حرفه ای از جمله کشاورزی ، صنعت و تجارت است . سن ورود به این مدارس ۱۱ سالگی اعلام شده است . اغلب دانش آموزان در ۱۲ الی ۱۳ سالگی وارد این مراکز می شوند . دانش آموزان مدارس حرفه ای نیز مانند مدارس گرامر خود را برای امتحانات GCE آماده می کنند .

مدارس متوسطه جدید

دوره تحصیلات در این مدارس ۵ سال است . یعنی تا ۱۶ سالگی ادامه دارد . به این دانش آموزان گواهینامه ای تحت عنوان CSE داده می شود .

مدارس متوسطه جامع

براساس آن دؤرس و دوره های مختلف تحصیلی را با یک برنامه مشترک از ۱۱ الی ۱۶ سالگی بگذرانند .

مونکس هدفهای تاسیس مدارس جاعه در انگلستان و ویلز را در سالهای تحت عنوان تعلیمات جامع چنین توصیف نموده است .

۱ - از بین بردن مرحله تفکیک میان دانش آموزان بعد از آموزش ابتدایی و گردآوری و درهم آمیختن دانش آموزان با تواناییهای متفاوت در یک محیط

۲ - گردآوری گروهی از دانش آموزان در زیر یک سقف به گونه ای که این گروه معرف تمامی قشرهای اجتماعی باشد

۳ - تمرکز دادن معلمان ، فضای آموزشی و تجهیزات لازم به گونه ای که تمام دانش آموزان با تواناییهای متفاوت بتوانند از امکانات آموزشی بهره مند شوند

۴ - تعلیمات دوره متوسطه جامع شامل دوره سه ساله است سه سال اول اختصاص به دروس از جمله انگلیسی ، ریاضیات ، تاریخ ، زبان فرانسه ، علوم ، هنر ، صنعت ، موسیقی ، تعلیمات دینی

ملاکها و ضوابط تقسیم دانش آموزان به گروههای متجانس

۱ - براساس استعداد دانش آموزان

۲ - براساس نمرات دروسی که طی سالهای گذشته گذرانده اند

۳ - براسا انتخاب دروس اختیاری

۴ - براساس انتخاب نوع دروس فنی و حرفه ای

۵ - براساس نوع امتحانی که دانش آموزان قصد دارند در آن شرکت نمایند

این طبقه بندی از سوی معلمان معلمان را در انتخاب محتوای درس و شیوه تدریس مفیدتر می کند . از طرف دیگر جریان فراگیری را برای یک گروه نسبتا متجانس از نظر استعداد و توانایی های تحصیلی آسانتر می نماید .

مدارس میانه

حد فاصل بین مدارس ابتدایی و متوسطه قرار دارند. کودکان در ۸ یا ۹ سالگی وارد این مدارس می شوند. و تا ۱۲ الی ۱۴ سالگی در این مدارس به تحصیل اشتغال دارند. فکر تأسیس مدارس میانه از زمانی قوت گرفت که برخی از صاحب نظران و علمای تعلیم و تربیت مخالفت خود را با برگزاری امتحانات پایان دوره ابتدایی ¹¹⁺ اعلام کردند و معتقد بودند که طبقه بندی دانش آموزان براساس آزمون مذکور در ۱۱ سالگی جایز نیست.

مدارس غیرانتفاعی مستقل

این مدارس را موسسه های غیرانتفاعی و کلیسا یا انجمنهای داوطلب فرهنگی و مذهبی و یا افرادی تأسیس کرده اند. مدارس متوسطه گرامر اغلب از این نوع مدارس هستند.

مدارس مستقل خصوصی (مدارس عام)

از مهمترین انواع این مدارس می توان مدارس عام را نام برد. مخصوص فرزندان خانواده های ثروتمندان انگلیسی است. شهریه آن سنگین و شرط ورود به این مدارس موفقیت در امتحان ورودی مخصوص و استطاعت پرداخت شهریه سالیانه و اصل و نسب خانوادگی است. هدف اصلی تعلیمات در این مدارس تربیت جنتلمن های آینده انگلیس است، که پس از فراغت از تحصیلات برای کودکان معلول نوعی آموزش ویژه ابتدایی و متوسطه برای کودکان و نوجوانان معلول با این هدف که آنان رابه نحوی تربیت و پرورش دهند تا افرادی مسئول و متکی به خود و بالاخره جامعه پذیر بار آیند.

آموزش عالی و تربیت معلم و آموزش بزرگسالان در انگلستان

مهمترین شرایط برای گزینش معلمان، آموزش و تربیت و استخدام آنان:

الف) استانداردها و معیارهای شغلی برای استخدام معلمان و دبیران تدوین شود و به معلمان شایسته امتیازات مالی و اجتماعی بیشتری تعلق گیرد.

ب) ضمن دقت در گزینش افراد برای حرفه معلمی و دبیری لازم است مدت تمرین آموزگاری و دبیری را طولانی تر کرد.

ج) معلمان و دبیران مجازند دروسی را تدوین کنند که قبلا در دانشگاهها و دوره های تربیت معلم یا دبیری، دانش تخصصی آنها را کسب کرده اند و به شیوه نوین آن دروس آشنا باشند.

۶. دانشگاهها در انگلستان و ویلز خود مختار و مستقل هستند و استقلال عمل آنها در گزینش دانشجو ایجاد رشته های جدید تحصیلی .

به نظر برین سیمون علی رغم کوششها و حرکتها ی اصلاح طلبانه ای که دولت انگلیس جهت حل و فصل رضایت بخش این معضل به عمل آورده .

به دلیل فقدان وحدت نظر و عمل و پراکندگی کانونهای تصمیم گیری توفیق چندانی حاصل نشده است و برنامه ریزی آموزشی بخش مهمی از جامعیت و کارایی خود را از دست داده است.

او بر این باور بود که دولت باید به عنوان نیروی مرکز هماهنگ کننده و تسهیل کننده زمام امور برنامه ریزی در سطح کشور را در دست گیرد .

تبلیغات برنامه ریزی بدون هدفهای مشخص و معین ملی : ۱. تعداد بیش از حد دانشجویان یک رشته تحصیلی ۲. کمبود مکان تحصیل ۳. توزیع نامتناسب دانشجویان در شعب مختلف تحصیلی ۴. پایین آمدن کیفیت استانداردهای آموزشی ۵. پیدایش عدم تعادل میان عرصه و تقاضا و خطر بیکاری آشکار بین فارغ التحصیلان دانشگاهها .

بررسی وجوه شباهت و تفاوت نظامهای آموزش و پرورش ژاپن و انگلستان

هدف و ارزش عمده اینگونه مطالعات آن است که به شیوهی تحلیلی دریابیم دیگران در راه ساختن نظامهای نوین تربیتی خود چه اقداماتی را به عمل آورده اند و چه تدابیری در جهت حل و فصل رضایت بخش مسائل و مشکلات آموزشی خویش اتخاذ کرده اند

اوضاع و احوال جغرافیایی، اقتصادی، و تحولات سیاسی و اجتماعی دو کشور

ژاپن و انگلستان کشور جزیره ای هستند با جمعیت کثیر از لحاظ تراکم جمعیت به عنوان متراکم ترین مناطق جمعیتی جهان به شمار میروند. به علت مراقبت های بهداشتی و تغذیه میزان مرگ و میر در هر دو کشور رو به کاهش گذاشته و حد متوسط طول عمر مردم افزایش یافته ، آب و هوای هر دو کشور متاثر از اقلیم اقیانوسی است بیش از

نیمی از کل مساحت سرزمینهای ژاپن و انگلستان را جنگل پوشانده است این جنگلها علاوه بر بهره دهی اقتصادی درزمینه ی صنایع چوب و کاغذ سازی، جریان رودخانه ها را انتظام می بخشد و تاثیر مطلوبی بر آب و هوای این مناطق دارد. مسئولیت تربیت متخصصان و کارشناسان، نگهداری و بهره وری علمی از منابع جنگل ها برعهده وزارت آموزش پرورش انگلستان و ۴ دانشگاه آکسفورد، ادینبورگ، بن گور و ابردین گمارده شده است. اقیانوس و دریا ها که دراطراف دو کشور قرار گرفته اند موجبات توسعه صنایع شیلات و ماهیگیری و بهره گیری از منابع دریاها را مهیا ساخته اند

دو کشور از لحاظ منابع زیر زمینی و معادن بسیار محدودند و به منظور گرداندن چرخهای اقتصادی و صنعتی رو به رشد خود مجبورند مواد معدنی و خام و مواد غذایی مورد احتیاج خود را از کشورهای دیگر وارد کنند

زبان

ورود یک زبان نوشتاری و تکلم در ژاپن و انگلستان به نهاد آموزش و پرورش این امکان را داده است که در برقراری اتحاد و همبستگی ملی نقش مهمی را ایفا نمایند این امر مبارزه با بیسوادی و برقراری تعلیمات همگانی، بهره گیری از برنامه های آموزشی از طریق ماهواره، رادیو، فیلمهای آموزشی، آشنا کردن افراد جامعه با هنجارها و ضوابط، اعتقادات و نگرشهای جاری در جامعه را با موفقیت بیشتری توأم کرده است دولتمردان این کشورها دریافته اند که غنی و قوی کردن کشور مستلزم آن است که سطح آگاهی و دانش مردم را بالا ببرند و صنایع جدید نیاز به نیروی کار تعلیم یافته دارد مهمترین نتایج سیر تاریخی آموزش و پرورش این دو کشور عبارتند از

الف) در ژاپن و انگلستان نخستین کانونهای آموزشی را تشکیلات مذهبی ایجاد کردن و می توان گفت معابد، کلیساها و مراکز وابسته به آنها اولین بنیانگذاران و موسسان آموزشگاهها بودند.

ب) آموزش و پرورش در گذشته در این دو کشور گرایش محفاظه کارانه و طبقاتی داشته است و نوع آموزش، محتوای برنامه آموزشی، طول مدت و تصدی مشاغل پس از اتمام دوره های آموزشی متاثر از خاستگاه و تصمیمات گروههای متنفذ محلی از جمله فئودالها، جنگجویان، تئو کراتها و اریستوکراتها بوده است.

مدیریت دستگاه تربیتی

اداره آموزش و پرورش در دو کشور به دو صورت متفاوت یعنی گرایش به شیوه ی متمرکز (ژاپن) و گرایش به شیوه ی غیر متمرکز (در انگلستان) صورت می گیرد.

در ژاپن فکر غیر مرکزی کردن مدیریت و اداره آموزش و پرورش را آمریکاییها بعد از جنگ جهانی دوم ایجاد کردند این نظام جدید در ژاپن نتوانست با موفقیت روبرو شود و دوام بیاورد و قوام یابد.

وزارت آموزش و پرورش قانوناً مسئول تعلیم و تربیت مردم ژاپن است و در موارد زیر راساً به صورت متمرکز اقدام می کند.

توسعه آموزش و پرورش - تدوین مقررات و ضوابط تاسیس و احداث مؤسسات آموزشی - استخدام کادر آموزشی و اداری، تعیین محتوا و اجازه چاپ کتابهای درسی - صدور مجوز تاسیس دانشگاهها و مؤسسات آموزشی عالی - آموزشی بزرگسالان، کتابخانه و موزه ها.

امور آموزشی و پرورشی در انگلستان به شیوه غیر مرکزی اداره می شود .

اختیارات اداره امور تربیتی بین دستگاه مرکزی آموزشی و پرورش، مقامات محلی آموزش و پرورش و کادر آموزشی مدارس تقسیم شده است.

فلسفه ای که روش اداره امور تربیتی در انگلستان بر آن استوار است از فلسفه اجتماعی و تربیتی این جامعه نشأت گرفته و عرصه را بر ابتکارات محلی و آزمایشهای فردی باز گذاشته و امکان به کار گرفتن نیروهای محلی و بهره گیری از امکانات منطقه ای را میسر ساخته است و سازمانهای تربیتی مناطق راز بند کنترل شدید دستگاه مرکزی رها کرده است .

و نمایندگان منتخب مردم در کمیته های آموزشی و پرورش در حل و فصل اموری چون تدوین برنامه های آموزشی، استخدام معلمان و کادر اداری مهیا ساختن امکانات و تجهیزات آموزشی، احداث مدارس و میادین ورزشی به یکدیگر و وزارت آموزش و پرورش یاری می رسانند.

محاسن و معایب شیوه متمرکز و غیر متمرکز :

الف) بهره گیری از شیوه غیر متمرکز در اداره امور آموزشی در کشورهایی که هم اکنون به شیوه متمرکز امور آموزش و پرورش خود را اداره می کنند در صورتی ثمره دهند ه است که سازمانهای دیگر از جمله بهداشت ،سیاست و اقتصاد نیز در اداره امور خویش به طور هماهنگ از این شیوه استفاده کنند .

ب) اعمال روش عدم تمرکز در کشورهایی که به شیوه متمرکز اداره می شوند و قدرت بخشیدن به مقامات مرکزی در کشورهایی که به طریق غیر متمرکز اداره می شوند دو گرایش محسوب می شوند که این دو بیشتر مکمل یکدیگرند متناقض همدیگر.

تربیت معلم

نظام تربیت معلم و دبیر در ژاپن و انگلستان بر سه اصل زیر استوار است .

۱. داوطلبان ورود به کسوت معلمی باید گواهینامه معلمی دریافت کنند .

۲. تربیت معلم تحت پوشش علمی دانشگاهها و دانشکده های علوم تربیتی در آمده است و در سالهای اخیر داشتن درجه لیسانس برای ورود به حرفه معلمی شرط لازم است.

۳. نظام تربیت معلم هر دو کشور به صورت یک نظام باز و آزاد در آمده است و فارغ التحصیلان شعب مختلف تحصیلی دانشگاهها در صورتی که تمایل داشته باشند می توانند با گذراندن معمولاً یک دوره یکساله یا دو ساله فراگیری برخی از دروس اختصاصی و دروس تربیتی برای تصدی این حرفه آماده شوند.

اشتغال به حرفه معلمی در هر دو کشور مستلزم اخذ گواهینامه معلمی و دارا بودن شرایط گزینش و موفقیت در مصاحبه ای است که هیات مدیران و سر پرستان انگلستان و کمیته آموزش و پرورش محلی و مدیر مدرسه در ژاپن به عمل می آورند.

میزان حقوق و مزایای مالی و رفاهی معلمان در دو کشور به مدت تحصیلات دانشگاهی و سوابق خدمت و تجارب آنان و همچنین مطالعات و پژوهشهایی که در زمینه تعلیم و تربیت کرده اند بستگی دارد.

در ژاپن قانون تعیین میزان افزایش حقوق معلمان مدارس دولتی مصوب ۱۹۷۴ و در انگلستان و ویلز قانون دستمزد معلمان مصوب ۱۹۶۵ و قانون دستمزد هیات علمی دانشگاهها مصوب ۱۹۷۰ شاخصهای افزایش حقوق معلمان مدارس دولتی را تعیین می کنند.

و بر اساس آن معلمان در ۴ گرون از نظر مراتب شغلی قرار می گیرند .

گروه نخست :معلمان کودکان و مدارس ابتدایی و دبیران دوره اول متوسطه .

گروه دوم :معلمان و دبیران دوره دوم .

گروه سوم :معلمان آموزشکده های فنی و مدرسان دوره های فوق دیپلم .

گروه چهارم:مدرسان و استادان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی .

در ژاپن معلمان علاوه بر حقوق ماهیانه از کمکهای غیر نقدی «بن» کمک عائله مندی و سایر کمکهای مالی و رفاهی نیز برخوردارند میزان این نوع کمک ها معادل ۶ برابر حقوق ماهانه هر معلم است.

منابع :

- آقا زاده ، احمد (۱۳۷۹) .آموزش و پرورش تطبیقی .تهران : سمت

- بختیاری ،ابوالفضل (۱۳۸۸) ،جستاری به فرهنگ آموزش و پرورش ژاپن

- لویی ، کاترین (۱۳۸۷) ، آموزش قلبها و اندیشه ها (تجارب آموزشی ژاپنی ها) .ترجمه ح افشین منش و ش .ایلیبگی .تهران: سازوکار چاپ پنجم

- وایت ، مری (۱۳۸۸) ، مطالعات آموزشی در ژاپن (احساس تعهد به کودکان) .ترجمه فرهودی زاده.تهران:نشر

رسا

- نشریه پژوهشنامه آموزشی . پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
- بختیاری ،ابوالفضل(۱۳۸۷).نیم نگاهی به فرهنگ آموزش ژاپن.

